СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XI — Сѣчень 1903 — Олифа. т, Па. Рôздвяне число. — Число 1. и 2.

ХРИСТОСЪ РАЖДАЄТЪ СЯ! — СЛАВѢМЫ!

Всѣмъ нашимъ читателямъ Русинамъ тутъ и за моремъ, всѣмъ борцямъ за спôльне наше дѣло, всѣмъ сынамъ воскресаючои Украины-Руси, шлемо щирŷ та горячŷ бажаня: ВЕСЕЛЫХЪ СВЯТЪ.

Редакція „Свободы“.

Богъ предвѣчный народивъ ся,
Прийшовъ днесь изъ небесъ,
Щобы спасъ людъ свôй весь,
И утѣшивъ ся.

Въ Вифлеемѣ народивъ ся
Господь нашъ, Христосъ нашъ,
И Спасъ нашъ для всѣхъ насъ —
Чамъ народивъ ся.

Обѣстивъ се ангелъ божій
Напередъ пастырямъ,
А потомъ звѣздарямъ,
И земнымъ звѣрямъ,

Що за чудо намъ явилось!
Де Христа Невѣста
Зродила пречиста,
Тамъ звѣзда стала.

Се три царѣ несуть дары
До Вифлеемъ-мѣста,
Де Дѣва пречиста
Сына повила.

Звѣзда имъ ся об'явила, —
Що Христосъ на сѣнѣ
Положенъ во станѣ,
Имъ извѣстила.

Вы, три царѣ, де идете?
Идемо въ Вифлеемъ,
Де Спаса спознаемъ,
И повернемо.

Инышимъ путемъ повернули, —
Злобного лукавця,
Ирода поганця,
Зовсѣмъ минули.

Йосифови ангелъ мовить:
Малую дитину
И Матѣръ невинну,
Нехай хоронить.

„Слава Богу“ заспѣваймо,
Честь Сыну Божому,
Господу нашому,
Всѣ днесь воддаймо.

Слава во Вышнихъ Богу.

Въ убогой, опущеной стаенцѣ прийшовъ на свѣтъ Месія-Спаситель, Господь вселенноп, Бого-чоловѣкъ. Бѣдными пеленами сповитый, на сѣнѣ у яслахъ зложеный Той, котрому зъ покорою служать ангелы, котрого воля править усѣмъ міромъ. Велична тайна безмѣрнои любови до людей Всевышнього!

Побожный старушокъ Йосифъ и Пречиста услугують маленькому Исусови, легіоны невидимыхъ духôвъ приспѣвують до сну Дитяти.

Кôлька стаѣвъ вôдъ вертепу пасуть пастушки товаръ. Бездомнŷ й убогŷ наймиты, круглŷ сироты, день и нôчь стережуть чужŷ, богацкŷ стада. И теперь, хотъ давно вже зайшла нôчь, онŷ не сплять, а ведуть мѣжь собою звычайну розмову. Якажь мѣжь бѣдными бесѣда? Взаимно розповѣдають собѣ цѣле свое сирôтске жите, повне слѣзъ, горя та журбы. Та не лише власна доля ихъ займае; — далеко бôльше сумують онŷ надъ упадкомъ своеи вôтчины.

Хоть бѣднŷ та непросвѣченŷ бачуть они наглядно, якъ лукаве фарисейство та паны-вельможѣ затемнюють и гнетуть бѣдный людъ, якъ зрада панує, якъ рôднŷ сыны Израиля идуть на послугу ворогамъ Римлянамъ, якъ за почести, достоиньства та грошѣ запродують верховоды свободу рôдного краю. — И ихъ бѣднŷ, пастушŷ серця горять великою любовію до батькôвщины. Не бачучи на земли жаднои надѣѣ, звертають ся они зъ молитвою до Всемогучого, щобы вже разъ сповнивъ обѣтницю, дану прародичамъ въ раю, щобы доконавъ пророцтва израильскихъ пророкôвъ, щобы зôславъ Месію, котрый бы уратувавъ Израиля вôдъ погибели.

На вколѣшкахъ, зô зложеными руками, зъ очима пôднесеными противъ звѣздами усыпаного неба, середъ опôвночи, молять ся сироты не лишь за себе, а и за любу свою вôтчину.

Наразъ середъ того нôчного овиду показуесь якесь дивне явище. Середъ чудового свѣтла, котре мѣнить ся всѣми красками, являе ся имъ прегарна стать молодця, зъ котрого лиця такъ и вôдбивае блискъ якійсь несамовитый.

Застрашились бѣднягы пастушки, що й слова промовити не годнŷ, а ангелъ божій веселыми словами чудну вѣсть имъ приносить, що вже народивъ ся Спаситель, надѣя ихъ та цѣлого народу.

Зникае небесъ пôсланець, подавши звѣстку, щобы побѣгли до вертепу. Ожиданому вôддати поклôнъ.

Мовь на крылахъ бѣжать пастушки, а по дорозѣ чують въ горѣ надъ собою прекрасный спѣвъ, якого ще зъ роду не чули.

Небесна мельодія роскошею наповняе ихъ груди, величнŷ слова пѣснѣ доходять до ихъ ушей:

Слава во вышныхъ Богу,
И на земли миръ
Во человѣцѣхъ благоволеніе!

Спѣвають ангелы, чудують ся и радують наймиты та приспѣшають кроку, щобъ чимъ скорше поклонити ся Тому, котрый поставить Новый Завѣтъ; Любови, рôвности та братерства помѣжь усѣми людьми.

* * *

Якъ колись Израильтяне зъ нетерпеливостею ожидали Спасителя, такъ днесь уся покривджена, закована часть людскости выжидае того часу, коли заповѣтъ Єго и наука перейдуть въ жите суспôльности. Якъ колись Фарисеѣ и богачѣ на темнотѣ и кривдѣ робучого народа будовали свое значѣне и силу, такъ и днесь новомоднŷ лукавцѣ и капіталісты зъ крови и поту робучого народу вытворюють стои безмірнŷ богацтва.

Зъ помѣжь усѣхъ покривдженыхъ, найтяжшій стонъ выходить изъ рускои груди, бо зъ помѣжь усѣхъ бездольныхъ найбôльше нещаслива та пригнетена наша вôтчина Русь-Украина. Мы, Русины, не лише стратили волю, свободу. Нѣ! не лише святе право вольными бути! нашъ нарôдъ не мае хлѣба! Не мае чимъ годувати своихъ дѣтей, не мае въ що приодѣти, не мае нинѣ навѣть того права, яке мае робуча скотина. Кôнь, вôлъ, за свою роботу мае поживу и стайню, але хлѣборобъ, робôтникъ рускій не мае навѣть того, щобы заспокоити найконечнѣйшŷ свои потребы. Мара нужды та голоду жене го свѣтами, де шукае коли не лѣпшои, то бодай инакшои долѣ.

О Исусе милосерный, о Дитя-Боже! Приймивъ есь, потѣшивъ есь убогихъ пастушкôвъ, котрŷ прибѣгли до твоихъ яселъ.

Змилуй ся и надъ нами, надъ бездольнымъ людомъ, котрый при великôй памятцѣ Рождества твого, кличе изъ зойкомъ до тебе: Исусе, ратуй насъ! Не дай насъ на поталу ворогамъ! Просвѣти нашŷ очи и дай намъ згоду, любовь та єдность помѣжь собою!

Дивись Владыко, якъ покôрно паде весь рускій нарôдъ передъ твоимъ вертепомъ, дивись, руки нашŷ простягненŷ въ горячôй молитвѣ, а очи цѣлого сего люду мученикôвъ звертають ся лишь до тебе, яко одинокои Надѣѣ. Потѣшь насъ Спасе, скрѣпи нашŷ силы, дай вытревалôсть у святôй борбѣ та допоможи, щобъ дôйшли мы якъ найскорше до того, що по твому, Божому законови намъ належать ся.

Всемогучій, Милосерный!

Утри нашŷ слезы, розкуй нашŷ рукы, поможи выкорѣнити зраду и неправду; — дай намъ о люба Дитино, щобъ мы вольными устами у вôльнôй вôтчинѣ заспѣвали Тобѣ пѣснь подяки и хвалы!

Всѣ свои справы, и жалѣ, и скарги приносимо передъ Твôй престолъ та скатованŷ, знесиленŷ просимо Тебе, убогихъ Царю:

Дай намъ о Господи постояти за Твою науку та за рôдный край ажь до смерти, ажь до загину! А коли намъ не судилось, то бодай дѣтямъ нашимъ дай вôтчину милу, позволь имъ довершити великого дѣла збудовати на законѣ вольности, рôвности та братерства, щасливу для всѣхъ Христового духа Русь Украину!

Н. С.

— **Въ** остатнôй хвиля, коли вже послѣдна форма нашои часописи мала ити до друку, сколилось въ Олифантѣ велике нещасте. Коло самои друкарнѣ „Свободы“ запало ся 4 домы до майнôвъ. Справдѣ лише чудомъ уратовавъ ся той дôмъ, де була друкарня. Мусимо однакъ вôдтамъ муфовати ся, бо боимось працювати надъ самою пропастею. Тому то трохи припôзнило ся отсе святочне число „Свободы“:

Слѣдуюче число выйде, якъ Богъ допоможе, 15. с. м. по святахъ.

Редакція.

М 1

Веселыхъ Святъ!

Въ имя Нарожденного!

Якъ велика и широка, наша Русь свята, гомонить нынѣ весела рôздвяна пѣсня:

Богъ предвѣчный народивъ ся;
Прійшовъ днесь со небесъ,
Щобы взрѣвъ людъ свôй весь
И утѣшивъ ся.

Здаеть ся, гейбы самъ Спаситель ввійшовъ до кождои рускои хатки, приносячи безталаннымъ людямъ миръ-успокоене. Найбѣднѣйшій, найбôльше нещасливый утирае въ той день слезы и веселить ся христіяньскимъ торжествомъ задля приходу Месіи.

Ледви перша звѣзда покажеть ся на овидѣ, вже вносить ґосподарь „дѣда" до свѣтлицѣ, а ґосподиня гарненько причепуривши усе, свѣтить велику свѣчку, щобъ свѣтила ся цѣлу нôчь на ту памятку, якъ чували побожнй пастушки та на споминъ чудеснои звѣзды, котра привела до бѣдныхъ яселъ трохъ царѣвъ. Щей горить тое свѣтло середъ темнои ночь у честь Того, котрый розсвѣтивъ тьму поганьского та фарисейского свѣта.

Усѣ чистенько, по празничному одѣтй приступають до стола, на котрôмъ стоить або просфора, медомъ помащена, або опыхана пшениця, заправлена солодощами. Кождый бере по кусничкови просфоры або по лижцѣ „кутѣ", а ґосподарь „вѣншуе" усѣй своѣй челяди всякого блага. Побажавши земныхъ благъ живучимъ, помянувши тыхъ померлыхъ, кôнчить свои желаня оттымъ, щобы Господь дозволивъ колись усѣмъ такъ у купѣ „сподобити ся небесныхъ благъ", щобъ якъ тй дары божй солодкй, такъ солодкимъ абы було наше жите за гробомъ

Засѣдають, помолившися Богу, споживають тй смачнй стравы, котрй такъ чудно приправляють невсыпущй рускй Марты.

На столѣ и пôдъ столомъ сѣно, котре наглядно пригадуе кождому, въ якихъ недôстаткахъ та убожествѣ народивъ ся Панъ свѣта всего, „Міра Создатель".

Довго, довго тягне ся вечера. Напостивъ ся бѣдный Русинъ черезъ цѣлый день, а въ старôмъ краю голодуе цѣлый рôкъ, то бодай теперь ужие, два разы въроцѣ нађсть ся до ситости, на Рôздво та Великденъ. И се памятка того Спасителя, котрый годувавъ голодныхъ, котрый проповѣдувавъ одну лишь любовь та милосердіе.

И нарôдъ рускій не забуде сего. Кождый нещасный, жебракъ чи бѣдный подорожный, смѣло ковтае въ „святъ вечеръ" до рускои хаты и певно найде тамъ щиру гостину. — Навѣть худоба мае нынѣ лѣпшій доглядъ и старунокъ. Бѣдный Русинъ хотѣвбы, щобъ у Вифлеемску нôчь щасливою була „всякая тварь".

И въ насъ, на далекôй чужинѣ, за горами, за морями торжественно обходить ся „святый вечѣръ". Середъ безкраихъ степôвъ по кольоніяхъ, середъ моря камениць по великаньскихъ мѣстахъ въ Америцѣ, лунають голоснй пѣснй въ честь Нарожденного. Збирають ся бурлаки зъ усѣхъ сторонъ до однои хаты та празднують якъ можуть, памятку великои хвилѣ. — Правда! згадки про рôдный край, про тыхъ найдорожшихъ, якихъ полишили у далекôй сторонѣ, не одному навернуть и тугу и слезы, але чуе яку-таку вôдраду середъ бôльше людей, зъ котрыхъ каждый мае свою печаль. Всякій скрывае той бôль на днѣ душѣ, щобы незатроити „святого вечера" другимъ.

Лишь дѣточки, тѣ невинятка радують ся повнымъ, дитиннымъ щастемъ. Нѣякій „згадки" не каламутять имъ веселости. Гомонять на всю хату, спѣвають, галасують, бавлять ся.

Щасливѣ вы лѣта безжурнои молодости! — Тѣште ся дѣточки, поки тверде жите не захопить васъ въ свои клѣщѣ!

Й ты бездольный хлѣборобе и робôтнику рускій розвесели бодай нынѣ свое спрацьоване тѣло, свою зажурену душу!

* *

Середъ того святочного настрою чути однакъ тяжкй стоны и голосный плачь. Хто се зôтхае та зойкае середъ гомону веселыхъ колядъ? Кому така гôренька трафилась доля, що не звеселить его и „святый вечѣръ"!

У тôй хвили, коли вы усѣ зъ родинами засядете до „святои вечеръ", у вязници за кратами плаче трохъ вашихъ братôвъ робôтниковъ, котрыхъ сидять тамъ заарештованй за вашу страйкерску справу.

У тôй хвили, коли вашй дѣточки будуть бавити ся рôжными дарунками та весело будуть гомонѣти, дѣточки увязненыхъ гôркими сльозами будуть ся умывати, що не ма ихъ татôвъ дома. Надармо будуть выглядати; не прийде тато, не пригорнуть, не принесе даруночкôвъ, не засяде помѣжь ними! И не потѣшить ихъ бѣдна мати нѣчимъ; сама заломить свои зароблені руки и буде горювати, побиватись за нещасливымъ чоловѣкомъ.

О вы, рускй, робôтничй серця! Вы, що тôлько бѣды та нужды зазналисьте у своимъ тяжкôмъ житю. Коли зберете ся у одну святочну громаду, не забудьте на тыхъ нещасливыхъ та ихъ родины. Ратуйте ихъ! Скидайте свои лепты каждый, щобы вернути дѣтемъ татôвъ — жѣнкамъ чоловѣковъ.

Що на нихъ дасьте, дасьте самому Христу яко дарунокъ. Бо вôнъ учивъ, що всяке дѣло милосердія, котре дѣлаемо ближньому въ имя его, ему самому чинимо.

Нехай не буде нѣ одного Русина нѣ Русинки, котрый бы хоть що-то не пожертвовавъ на бѣдныхъ вязнѣвъ.

Памятайте, що „щасливѣ милосерній, бо вни милосердія доступлять!"

Свои лепты присылайте на адресу:

SVOBODA, Box 418,
Olyphant, Pa.

Робôтниче щасте.

Иванъ Сирота выйшовъ изъ майнôвъ. Зачорнена на нѣмъ одѣжь, чорне лице и руки вôдъ порохового дыму та угля. Та проте дивить ся вôнъ веселыми очима на цѣлу околицю, присыпану бѣленькимъ снѣжкомъ. Вôдôтхнувъ изъ повнои груди свѣжимъ, морознымъ воздухомъ, знявъ шапку та погасивъ притверджену на нѣй лямпку. Якійсь часъ стоявъ непорушно на мѣсци та видно якйсь веселй думки переходили черезъ его голову, бо що хвиля усмѣхавъ ся.

То вже бувъ звычай его вôдъ давна, що вôнъ, выйшовши зъ копальнѣ завсѣгды тутки пристававъ бодай на малу хвильку. И не диво! Звôдси видѣвъ вôнъ прецѣнь якъ на долони-онтамъ на горбѣ свôй маленькій „гавзикъ", котрый вже рôкъ якъ купивъ, вôдмовляючи собѣ и жѣнцѣ довгий часъ всякои приемности, щобъ лишь зложити потрѣбну суму. Тая робôтнича хатинка зъ кôлькома грядками коло неи, була Иванова гордôсть, розкôшь и надѣя. Кôлько разôвъ выходивъ зъ пôдъ землѣ на свѣтъ божий, завсѣгды чувъ ся дуже щасливый, споглядаючи на дрôбне свое ґосподарство. „То наше" шептавъ собѣ въ душѣ, "мое, жѣнки та дѣточокъ" — и все приемно було ему згадати, що въ далекôй чужинѣ вôнъ найшовъ свôй кутикъ, свôй власный кусень землѣ.

Особливо днесь вôнъ бувъ щасливый. „Басъ" обходить ся зъ нимъ добре, дôставъ добрый „плейзъ", робота иде добре, вуголь майже безъ „раку"; и „каръ" (вôзкôвъ) дôстае досыть до ладованя. Черезъ послѣдныхъ кôлька тыжнѣвъ заробивъ таки ладно грошей. Кобы такъ робота ишла черезъ цѣлу зиму, мôгбы заощадити може стôвку, може й бôльше. Треба старати ся зъ усеи силы та запобѣгати, щобы що-то лишити дѣточкамъ по своѣй головѣ. А ще й то жите майнерске! Самъ не знае чоловѣкъ, де, якъ и коли смерть его спостигне. — Туть Иванъ ставъ у мысляхъ перечисляти всѣхъ своихъ знакомыхъ и незнакомыхъ, побитыхъ та покалѣченыхъ робôтниковъ. Оттой ладувавъ кару, ракъ упавъ на крижѣ тай переломивъ, другого таки цѣлкомъ привалило, роздушило усѣ у нѣмъ кôсточки, а на небôщика Семка то зза добрый кулакъ упавъ каменище въ саме тѣме та вôдразу трупомъ ставъ. Разъ знова бачивъ, якъ одного хлопця змололо на млынку — иншимъ разомъ якъ розôгнавшй ся вôзки на смерть переѣхали вôдъ разу ажь трохъ робôтниковъ... Та чи одного нещастя бувъ вôнъ свѣдкомъ! Пôдъ землею якъ на вôйнѣ; нѣхто, хто пôдъ землю входить, не знае, чи вôдти выйде живый..... Але на всьо божа воля, лишь треба стеречись. А то иншій лишь про те мѣркуе, щобы скорше та бôльше заробити..... Иванъ добре вважае та стереже ся. Де лишь „планный руфъ" вôнъ разъ попри разъ ставляе „пропы", варуе свое здоровле та жите. И отъ, Богу дяковати, вôнъ вже десять роковъ якъ ходить до тыхъ земныхъ гробôвъ та ще не мавъ жадного припадку..... Гей! якбы то у старôмъ краю приповѣвъ ему хто, що вôнъ живый пôдъ землю полѣзе! — А тутъ въ Америцѣ оттакъ треба на хлѣбъ заробляти.

И пригадавсь Сиротѣ „старый край." Не знавъ, що они тамъ теперь порабляють, тамъ за широкимъ океаномъ въ его рôдномъ селѣ... Тутъ опамятавсь, що днесь „святый вечѣръ." Та якъ на тôмъ спохопивсь, змѣркувавъ, що треба поспѣшити ся до дому пôти.

„Десь жѣнка та дѣти мене выглядають. Мушу по дорозѣ зайти та накупити имъ якихъ дарункôвъ. Нехай згадують дитиннй лѣта. Не такъ, якъ я, що зъ малого пôшовъ на службу, на холодъ, голодъ та побоѣ. Нехай хоть мои дѣти не зазнають оттакои бѣды!!"

Оттакъ самъ зъ собою въ душѣ мѣркуючи, иде Иванъ домôвъ. Зимный вѣтеръ подувае, вôнъ пôднѣсъ ковнѣръ блюзы до горы.

....Кôлько то разъ переходивъ вôнъ вже отсю дорогу. Отсей кавалокъ желѣзничими шинами переходить вôнъ повôльнымь крокомъ рôвно за 4 мінуты, вôдтакъ дорогою д'горѣ 10 — 12 мінутъ; — бôльше менше цѣла дорога выносить оденъ „кводеръ" годины... Йде Иванъ та далѣ торочить свои думки.

Не знавъ, чому то той святый вечѣръ такій кождому милый та веселый. Набѣдувавъ ся и вôнъ не мало по тыхъ службахъ за молоду, але все таки памятае добре, якъ тѣшивъ ся у наймахъ зъ приходомъ нынѣшного свята... Та теперь, Богу дякувати, вôнъ вже не журить ся о насущный хлѣбъ. И представляе собѣ, якъ то жѣнка застелить чистенькою скатертію стôлъ, якъ засядуть усѣ въ купцѣ и якъ по вечерѣ усѣ разомъ заспѣвають рôжныхъ красныхъ колядъ. „А тутъ я стану даруночки давати.... Щожбы то имъ купити? Ага! Оленцѣ треба бейбу, Настусѣ може якого начинька, ну а Михасеви або ґвера або коня або шабельку, але вѣдай на таке прийде, що усьо се треба купити, щобъ бувъ цѣлый „вуланъ." — Тутъ згадавъ ще на найменчого Дмитруня, що вже красно плескавъ въ долонѣ та лебедѣвъ ему все на привѣтъ „та-та, та-та" та вырывавсь изъ рукъ вôдъ мамы, скоро го узрѣвъ. Слеза закрутилась Иванови въ оцѣ.

„Дѣточки мои люби, якъ васъ не любити! Чи е де щасте бôльше, якъ добра жѣнка, милй дѣти та своя хатина?!" Иванъ почувъ ся такій щасливый и ажь приспѣшивъ ходу, щобъ скорше дôйти до свого гнѣзда. — Душа его спѣвала ангельску пѣсню любови и подяки свому Творцеви.

„Боже! якій я щасливый, якъ менѣ доб....!" такъ и застигло на устахъ Ивана. Ласкавкою над'ѣхавшій „инджай" поцѣливъ въ саму голову бѣдного робôтника, безпечно мрѣючого о своимъ — щастю.

* *

„Михасю! не займай Оленки, бачишь она менша вôдъ тебе та ще й дѣвчинка, встыдъ тобѣ, воякови, надъ невь збыткуватись" — оттакъ вгомонювала невсыпуща Анна, жѣнка Ивана Сироты свого шестилѣтного хлопака, що вѣчно зачѣпавъ ся та боровсь зъ о рôкъ вôдъ себе молодшою сестричкою. Найстарша зъ усѣхъ Настечка вже вôдъ теперь була правою рукою своеи матусѣ. Она стерегла маленького рôчняка Дмитруня, що пробувавъ своеи козацкои силы, здорово повзаючи по столѣ на рукахъ та ногахъ.

„Чекай Митльуню ' пестячимъ голосомъ примовляла семилѣтна пѣстунка, „вже заразъ прийдуть „яньо" та принесуть кендôвъ та таляхкавку тобѣ".

„Та-та-та" залепетѣвъ хлопчикъ, вытрѣщаючи синй оченята на Настечку.

Мѣжь тымъ мати поралась коло кухнѣ — ладила вечерю.

Понаставляла горшкôвъ та рынокъ на блясѣ, а сама мовь той „едноралъ" зъ лижкою та копысткою у руцѣ стерегла, щобы що не припалилось, не зопсувалось. И якъ досвѣдченый комендантъ — тутки вôдкрыла покрышку, тамъ дôлляла воды, тутъ покушала та досыпала чи перцю чи соли. Надъ усѣмъ чувало досвѣдчене око доброи ґаздынѣ.

А думками була она далеко. Нагадала собѣ свое дитиньство та дѣвоване. Сиротою лишилась — чужй люде взяли еѣ и брата до себе. Братъ бувъ кôлька рокôвъ старшій. Стали зъ ихъ села люде ити въ Америку, и братъ поѣхавъ изъ ними, лишаючи еѣ заплакану помѣжь чужими. Та не минувъ и рôкъ, а вже прійшли до вôйта для неи „шіфкарта" и отъ она въ новôмъ свѣтѣ вже кôльканайцять лѣтъ. Тутъ они спôзнались зъ Иваномъ та скоро и подружились И здаеть ся еѣ, немовь то не десять лѣтъ, а гейбы оденъ день зôйшовъ, якъ они пôбрались. Що правда, такого чоловѣка, якъ она мае, може й на свѣтѣ не ма. Бо то и вродливый и статочный и тверезый, а серце таке якесь добре та прихильне до кождого, а що вже до неи та для дѣтей!

Отъ теперь десь бы повиненъ надôйти. Наслухуе Анна та справдѣ зачула якйсь кроки. „Тато, тато идуть!" зверещали дѣточки, бѣгаючи по хатѣ мовь навѣдженй.

„Та тихо бо, сороки", нѣбы зъ гнѣвомъ обôзвалась мати, а й сама радуеть ся, сподѣючись чоловѣка.

О бѣдна жѣнко, не знаешь, що ты вже вдовою, не знаете пташенята, що вы сироты!

Пôдъ хатою чути кроки бôльше людей.

„Не знати, зъ кимъ то Иванъ вертае" мѣркуе она. Дверѣ лоскомъ розтвирають ся, а кôлькохъ робôтникôвъ вносить до хаты святочный дарунокъ: жѣнцѣ трупа чоловѣка а дѣточкамъ холодного бездушного тата. —

Лежить Иванъ прикритый чорною своею блюзою, — лице дрôбку закервавлене але усмѣхнене... надѣею на щасте!

Н. Струтиньскій.

Вôйско се школа.

(Булгарска гуморесва).

По широкôмъ хôднику бульвару Дондуковъ въ Софіи проходжуе ся панъ полковникъ зъ паномъ поручникомъ. Балакають они про щось помѣжь собою а навѣть стають спорити горячо, що, розумѣе ся, можливе помѣжь ними зô взгляду на те, що оденъ другому якась рôдня.

Панъ полковникъ запевняе, що булгарскій хлопъ, якъ служить при вôйску, не тôлько що набирае товарискои оглады, але его понятя значно ширшають, черезъ що стае ся вôнъ інтеліґентнѣйшимъ и розумнѣйшимъ.

Хочъ се противить ся вôйсковôй карности, панъ поручникъ позваляе собѣ сумнѣвати ся про те, а побачивши переходячого жовнѣра, пропонуе задержати его, щобъ задати ему кôлька пытань — на що полковникъ годить ся.

— Гей, воякъ! Ходи-но сюды! — кличе панъ поручникъ.

— Слухаю! — вôдповѣдае застрашеный жовнѣрь, поздоровляючи обохъ офіцирôвъ.

— Слухай, хлопче, и уважай добре на пытаня, якй тобѣ завдамъ, щобысь мôгъ на нихъ добре вôдповѣсти — говорить лагôдно поручникъ.

— Слухаю, пане поручнику! — пробубонѣвъ махінально жовнѣрь.

— Слухайжежь! Щобы ты вчинивъ въ часѣ вôйны, якъ бысь стрѣтивъ неприятеля, примѣромъ Турка?

— Не можу знати, пане поручнику — ледви выдусивъ зъ себе жовнѣрь.

— Алежь бо застанови ся, подумай!

— Не знаю, пане поручнику.

— Ану подумай — правда, щобысь его убивъ?

— Такъ, правда, пане поручнику. ябы его убивъ.

— Добрэ, хлопче, а теперь застанови ся. Щобы ты вчинивъ, якъ бысь стрѣтивъ трийцять Туркôвъ?

— Ябы ихъ поубивавъ, пане поручнику.

— Уважайжежь, хлопче, ихъ трийцять, а ты самъ оденъ, они бы тебе убили.

— Се свята правда, пане поручнику.

— Щожь бы ты вчинивъ?

— Не можу знати, пане поручнику — вôдповѣвъ гикаючись жовнѣрь.

— Лишь подумай трохи... Зовсѣмъ природно, що не въ силѣ ихъ поконати, скрывъ бысь ся и выцофавъ зъ честю, въ порядку.

— Пôсля приказу, пане поручнику, я бы скривъ ся и выцофавъ зъ честію, въ порядку.

— Добре, а теперь уважай, про що спытаю тебе. Що бы ты вчинивъ, якъ бысь стрѣтивъ на улици пяного жовнѣра?

— Я бы его убивъ — вôдповѣдае жовнѣрь безъ надумы.

— Дежь зновъ вôдразу тай убивати пяного жовнѣра; подумай добре и скажи.

— Я бы скривъ ся, пане поручнику й выцофавъ въ порядку — вôдважно говорить жовнѣрь.

— Що ты, хлопче, говоришь? Крыти ся и цофати ся передъ пянымъ жовнѣромъ?

— Ба правда, пане поручнику.

— Въ такôмъ случаю, що бы ты вчинивъ зъ пянымъ товаришомъ?

— Не можу знати, пане поручнику — выцѣдивъ крôзь зубы жовнѣрь вже зовсѣмъ збитый зъ пантелику.

— Надумай ся, хлопче... Аджежь правда, що такъ: Взявъ бысь его попôдъ рамя и вôдвѣвъ до касарнѣ, щобы не допуствъ ся якои ганьбы на улици.

— Пôсля приказу, пане поручнику, ябы взявъ его попôдъ рамя и вôдвѣвъ до касарнѣ, щобы не допуствъ ся якои ганьбы на улици.

— Полковникъ, прислухуючись тôй розмовѣ, зачавъ нетерпеливитись и постановивъ самъ пытати жовнѣра, гадаючи, що поручникъ ставлявъ ему недобре пытаня.

— Воякъ! — каже полковникъ.

— Слухаю, пане полковнику! — вôдповѣдае цѣлковито переляканый жовнѣрь.

— Слухай уважно и вôдповѣдай... Гмъ...Гмъ... щобы ты вчинивъ, якъ бысь стрѣтивъ на улици бугая?

— Я бы его убивъ, пане полковнику — вôдповѣдае гладко жовнѣрь.

— Що? Ты убивъ бы бугая? А се пощо?

— Я бы скривъ ся и выцофавъ зъ честію въ порядку!

— Дуракъ ты еси, цофати ся въ порядку передъ якоюсь коровою?

— Пôсля приказу, пане полковнику, я бы взявъ его попôдъ рамя и вôдвѣвъ до касарнѣ, щобы не допуствъ ся на улици якои ганьбы.

— Алежь бо надумай ся, чоловѣче, — каже вже гнѣвный полковникъ — бугая по пôдъ рамя? и вôдвести его до касарнѣ?; Подумай лишь трохи.

— Не можу знати, пане полковнику.

— Подумай лишь трохи!.. Ты взявъ бы его за роги и вôдвѣвъ на поліцію, щобы не накоивъ якого нещастя або шкоды. Чи такъ?

— Такъ, пане полковнику, се правда, я взявъ бы его за роги и вôдвѣвъ его на поліцію, щобы не накоивъ якого нещастя або шкоды.

— Но, прецѣнь разъ! — каже невдоволеный полковникъ. А теперь, вояку, слухай добре и надумай ся, заки вôдповѣшь на пытане.

— Пôсля приказу, пане полковнику! — вôдповѣдае перепудженый жовнѣрь.

— Скажи менѣ, щобы ты вчинивъ, якъ бысь стрѣтивъ на улици.... мене?

— Ябы убивъ пана полковника!

— Що ты торочишь? Убивъ бы свого полковника? Надумай ся!

— Я скрывъ бы ся, пане полковнику и выцофавъ зъ честю, въ порядку.

— Здурѣвъ хлопище цѣлковито! Тажь я не медвѣдь, щобысь утѣкавъ передъ мною! Надумай ся!

— Такъ само, се правда. Ябы взявъ пана полковника поподъ рамя и вôдвѣвъ до касарнѣ, щобы не було якои ганьбы! — выповѣвъ жовнѣръ за однымъ замахомъ.

— Вояку, ты ошалѣвъ, аджежь ту не йде бесѣда за твого пяного товарища только за твого полковника. Уважай добре и надумай ся!...

Жовнѣръ збитый цѣлковито зъ пантелику, поблѣдъ зô страху и вôдповѣвъ скоро:

— Такъ, пôсля приказу.... ябы взявъ пана поручника за роги и вôдвѣвъ на полицію, щобы не було якои шкоды або нещастя.....

— Маршъ! — крикнувъ гнѣвный и побѣдженый полковникъ и закôнчивъ розмову про той предметъ.

Перекл. С. М.

Якъ зô старои жидôвки була шинка и ковбаса.

(Правдивый случай).

Пôдъ горою, надъ рѣчкою,
Въ нашôмъ милôмъ краю,
Тамъ село мое рôдненьке,
Тамъ я споглядаю.
На горбочку, при садочку
Тамъ наша хатина,
А въ хатинѣ тато мама
Вся моя родина.

Нар. пѣсня.

Не знаю, чи то всѣ Юрки на свѣтѣ такй збыточнй и цѣкавй на всѣлякй фиґлѣ, але у моимъ селѣ то знаю двохъ такихъ Юркôвъ, що якъ на нихъ си нагадаю на чужинѣ, то мимоволѣ усмѣхнусь. Чи е де у свѣтѣ другий такій, щобы знавъ только приповѣдокъ, та казокъ, та байокъ. якъ Юрко Клевусôвъ? Чи потрафить ще хто оттакъ удати жида, старосту, возьного або й першого лѣпшого чоловѣка якъ Юрко Вусиковъ? И высмѣяти и дурнемъ пустити всякого, то певно нѣхто такъ не вдасть, якъ вôнъ, особливо, коли му ще поможе дякъ Василь Савчакъ або Дмитро Бужанко, славнозвѣсный купець спôлковои крамницѣ. Хочешь мати въ селѣ спокôй, не попадай ся имъ на языки, а то не обмые тя рôдна мати. Ой! богато они людей поправили своимъ смѣхомъ на добру дорогу. Знѣмченыхъ Юркôвъ, лизунѣвъ, хрунѣвъ, жидôвскихъ Ивановъ поти брали на пытель, ажь стали зъ нихъ порядни хлопцѣ та ґосподарѣ.

Було Рôздво. Трѣскучий морозъ цвѣтами укрывъ вôкна. Колькохъ насъ сидѣло въ теплôй комнатѣ. балакаючи про бѣдну нашу руску політику. Вконци остогидло намъ усѣмъ перемолочувати сѣчку, тожь кажу я до Вусикового Юрка, котрый сидѣвъ напротивъ:

„Ану-но, Юрку, розвеселѣть якось нашу громаду. Розкажѣть за вашй подвиги, бо такъ якось сумно, гейбы на похоронѣ!

Юрко выдививъ ся на мене зъ пôдъ лоба та нѣбы сердитый каже:

„Ага, нѣбы то я вашь смѣхунъ. Отъ бѣда, причѣпились до мене невинно люде, ужемь полысѣвъ, постарѣвъ ся, а вни бы все хотѣли ще, абымь якъ малый хлопець гоцки вытинавъ“.

„Ей вы старый грѣшнику“, кажу я, „нѣбы то хмуритесь, а чогожь вамъ такъ очи смѣють ся, мало не повыскакують. Певно вже выдумалисьте якесь свѣже цыганьство. А вашь великій носище ажь у гачокъ зôгнувъ ся, що хочете смѣятись“.

Не вытерпѣвъ Юрко, смѣе ся тай каже:

„Ну, якъ уже такъ „красно“ мене хвалите, то я вамъ скажу, що Вавровъ Кость сего року передъ Великоднемъ, таки зъ усѣхъ насъ найлѣпшу штуку втявъ, закасувавъ насъ усѣхъ. Послухайте лише, я буду такъ розповѣдавъ, якъ вôнъ у склепѣ намъ переказувавъ“.

Мы нащурили уха, Юрко ставъ оповѣдати.

„Було се у саму середу великого тыжня. Свята надходять, треба паски, солонины, деякого кусникъ мяса, а у Костя на обôйстю такій Юрій свище*), не ма що анѣ продати анѣ заставити. Отъ звычайно въ тѣсный рôкъ. Мѣркуе нашь Кость, мѣркуе, щобы то ему почати, але нѣякъ не може позводити кôнцѣвъ. Ходить, обзирае ґосподарство, худоба замізерована, грѣхъ за пôвдармо давати, иде до шпихлѣра, засѣки пустй, у коморѣ бѣдовь дуе, гей надоньку, що тутъ робити?! А ту ще жѣнка торкоче, хотѣлабъ новои спôдницѣ, ба и дѣтемъ здало бы ся щось нового купити — обдерли ся, емубъ самому хоть капелюхъ — однымъ словомъ голова схне, а рады не ма. Чѣхаесь бѣдный Кость у потылицю, ажь шкôра трѣщить, втôмъ ворота скрипъ, на обôйсте входить его кумъ та камратъ Мишукôвъ Федь.

Поздоровкались, якъ звычай, вôдтакъ Федь вôдводить его на сторону тай потиху каже:

„Костю, чи не мôгбысь менѣ пожичити на якійсь часъ хоть пятку. Свята идуть, а я не маю нѣ зломаного крейцара“.

Не до смѣху було Костеви, але розсмѣявъ ся на ввесь голосъ тай каже: „А чи знаешь, що я саме теперь гадавъ зъ таковь самовь прозьбовь до тебе пôти, бо отъ пообзиравъ всѣ свои статки та виджу, що на самъ Великдень не буду мавъ чимъ изъ дѣтьми занестись“.

Понурили оба сараки свои головы зъ великои журбы. Та наразъ якась думка блыснула черезъ Костя голову, немовь тота дошка, за котру хапаесь потанаючий чоловѣкъ.

„Федю!“ — обôзвавъ ся вôнъ до товарища, „а можебъ мы стрѣбували сѣтей. Ходѣмь на рѣку, трафить ся що гôдне продамо, а нѣ, то хоть дрôбноты наловимо та замѣсть шинки будемо ѣсти на Великдень юшку зъ рыбы“.

Треба знати, що оба були запаленй рыбаки.

„Га! треба спробувати, коли иншои рады не ма“ вôдповѣвъ Мишукъ, котрому ажь очи заискрились на саму згадку про рыболовлю.

Довго чи недовго они прибирались, доста того, за якійсь тамъ часъ плывуть они вже въ двохъ човнахъ горѣ рѣкою, то вôдплываючи на колькадесять крокôвъ то сплываючись до купы та вытягаючи закиненый волокъ. Але бѣда гейбы на нихъ завзяла ся. Довгий часъ зъ ихъ труду не було майже нѣякого пожитку. Колька дрôбныхъ плотичокъ та клепôвъ, що встыдъ було и людямъ показовати. Зажуренй и змученй вже мали понехати даремну працю, але ще пôд'ѣхали на одно плесо, у Синьковôмъ, послѣдный разъ щастя спробувати. Закинули сѣти, пôд'ѣхали, пробують вытягати, щось важить та не пускае сѣтей изъ воды.

„Що за мара?“ крикнувъ гнѣвно Кость, „тягни Федю!“

Але хоть якъ оба намагались, не вдѣяли нѣчого. Мало волока не пôрвали, а не рушили зъ мѣсця.

„Певно десь якійсь пень або корѣне, треба вôдчепити“ обôзвавъ ся розважный Мишукъ.

„Не ма рады, треба лѣзти въ воду!“ говоривъ вôнъ дальше, та не довго мѣркуючи, причаливъ до берега, выскочивъ, розôбравъ ся та бабавхъ у плесо. Вода зимна якъ лѣдъ, звычайно весною, але загартованый рыбакъ лишь крякнувъ здорово та нирцемъ у спôдъ. Якусь хвильку бувъ пôдъ водою, вôдтакъ гулькнувъ на верха та чимъ скорше на берѣгъ. Алежь якій дивный та змѣненый! Очи Федя були вытрѣщенй якъ у совы, зубами дзеленкотѣвъ гей въ горячцѣ, а цѣле лице выражало несподѣваный, великій перестрахъ. Выдививъ ся Кость на него тай кличе изъ човна:

„Мой! а ты чо стоишь якъ турецкій святый? Убирай шмате, вытягнемо та просушимо волокъ“.

Очунявъ Мишукъ тай каже: „Знаешь Костю, за що зачѣпились сѣти. Тамъ мѣжь корѣнемъ лежить якійсь вмерлець. Я буркнувъ у воду, хочу вôдчепити волокъ тай намацявъ ноги. Дивлюсь, що за бѣда така слизька, чи не мерена, тягну, а то чоловѣкъ. Кажу тобѣ, якъ не вôдôбюсь вôдъ дна — ухъ! — еще теперь морозъ по тѣлѣ йде“.

Стали оба радити, щобы имъ робити, Стало на тôмъ, що таки треба потопельника вытягнути. Хоть и зъ жахомъ та зъ обридженемъ пôрнули оба у воду та по хвильцѣ вытягнули на верха трупа жидôвки. Заразъ еи пôзнали. Се була стара Рухля, мати шинкара зъ поблизького села. Зложили еи на березѣ, а Федь каже:

„Бѣжѣмь скорше у село, даймо людямъ знати“.

„Ага! та ще поліцаѣвъ наймѣмь, абы вытрубѣли въ Станиславѣ. Иди геть, дурный Федю зъ твойовь бесѣдовь. Богъ намъ пôславъ щасте, а мы не маемь зъ него скорыстати?!“

„Або що?“ моркнувъ Мишукъ „ото ми щасте! Ловили рыбу, а найшли гнилого трупа!“

„Е, що ты знаешь“, каже Кость, „я ти кажу, якъ хочешь ѣсти ковбасу та шинку у свята, слухай мене та тримай языкъ за зубами. Нѣхто анѣ знати не смѣе про те, що мы тутъ найшли“.

Тутъ Кость поволеньки взявъ пôдъ рамена трупа та обережно спуставъ назадъ у воду.

Мишукъ лишь очи вытрѣщивъ на ту комедію, але надѣя на шинку та ковбасу заткала ему уста.

Посѣдали на човна, пôдплыли ближше пôдъ село та пошли домôвь. Розстаючись зъ Федьомъ, довго накивувавъ ему Кость до чола, що якъ хоче мати гарный Великдень, нехай найлѣпше сидить дома та не показуесь нѣкому, абы мимоволѣ не выговоривъ.

А самъ скинувъ мокре шмате, перебравсь у сухе та чимъ скорше махнувъ до громадского склепу. Вже здалека доглядѣвъ бѣлый папѣръ, прибитый на будынку. Пôдôйшовъ и прочитавъ оголошене, що тогды а тогды ѣхали жиды черезъ Быстрицю, возъ перевернувъ ся, всѣ якось выратували ся, лишь одна жидôвка, Рухля Вольфъ, мати арендара вôдти а вôдти утопилась та не знати, де й тѣло еи заплыло. Хтобы знавъ що сказати, нехай зголосить ся до мѣсцевого громадского уряду сейчасъ.

На другôй половинѣ противъ склепу була громадска канцелярія. Тутъ стояло и сидѣло богато народу. За столомъ сидѣвъ вôйтъ, а коло стола стоявъ жидокъ, вайкотѣвъ та оповѣдавъ щось харкотячимъ жидôвско-рускимъ жарґономъ. На ту хвилю надôйшовъ Кость Вавровъ. Вôнъ сѣвъ собѣ на лавѣ побôчь другихъ, слухавъ якійсь часъ жидка, а далѣ звернувъ ся до него тай каже:

„Слухай Хаимъ, твою маму нѣхто не найде, хиба рыбакъ. Отъ якъ хочешь, заплати менѣ, а я буду шукавъ“.

Жидъ скоро приставъ на ту бесѣду и ставъ торгувати ся. Згодились оттакъ, що таки заразъ пôдъ вечѣръ пôде Кость зъ Мишукомъ шукати ажь до ночи, а за те дасть имъ жидокъ по риньскому. Не треба и казати, якъ шукали они оба. Жидъ стоявъ надъ берегомъ, дививъ ся за кождый разъ, якъ вытягали сѣти, але завжды надаремне. Се не була и дивниця, бо они шукали еи може чверть милѣ вôдъ того плеса, де еи сховали.

Стало цѣлкомъ темно; нашй ловцѣ вылѣзли на берѣгъ. Жидъ вайкотѣвъ та муркотѣвъ, що не вдалась робота. Таке саме повторило ся и другого дня. Жидъ якъ той бузьокъ ходивъ понадъ берѣгъ, а нашй рыбаки возились човнами по рѣцѣ, копкуючи собѣ зъ Хаима. За сей день мусѣвъ имъ [illegible] пôсля умовы вибо „ґешефтъ“ тягнувъ его до дому, а зновь сынôвскій обовязокъ казавъ му чекати до кôнця. Бачучи тое Кость предложивъ жидкови таку умову, щобы вôнъ заплативъ имъ гуртомъ за цѣлу роботу, ажь поки не знайдуть тѣла жидôвки. Жидъ змѣркувавъ, що то не злый интересъ, та обѣцявъ 20 папѣркôвъ, якъ вôдшукають. Тй грошѣ зложивъ у вôйта, а самъ поѣхавъ.

Другого дня досвѣта жидовка була на березѣ, а грошѣ по половинѣ у Костя та Федя въ кишени.

Федьо мало не скакивъ зъ радости та заедно лишь повтарявъ: „А то шпекуляція“.

Та на тôмъ Костева „шпекуляція“ не скôнчилась.

За той часъ заходивъ вôнъ кождого вечера до склепу та розповѣдае усѣмъ цѣкаву исторію, що десь то нѣбы въ сусѣднôмъ селѣ недавно утопивъ ся жидъ та нѣхто не хотѣвъ везти, бо боявъ ся. Ажь найшовъ ся оденъ смѣльчакъ, що хотѣвъ заробити грошѣ та взявъ жидôвского трупа вôдвезти до мѣста. Але ледви конѣ рушили, а громъ та-рахъ! тай побивъ и коней и фѣрмана. Люде слухали сего оповѣданя, однй вѣрили, другй нѣ, але якъ другого дня жидъ приѣхавъ тай хотѣвъ наймити фѣру пôдъ трупа, жаденъ не хотѣвъ пускатись на такій заробокъ.

Коли жидъ у такôмъ клопотѣ, пôдходить до него Кость тай каже: „Слухай Хаимъ, я поѣду свойовь фѣровь, але мусишь заплатити 7 риньскихъ!“

„Ай вай, та то розбôй! за одну милю зібенъ ранешь“, заґерґотѣвъ жидъ, але радъ не радъ мусѣвъ му дати, бо на свою однокôнку, що невь молоко та телята возили, годѣ було забрати маминого трупа.

Ѣде Кость черезъ село, тѣло жидôвки покрывъ околотомъ, здыбують го люде та пытають, чому вôнъ громôвъ не боить ся, коли ними людей страшивъ.

Е! громы бють лише такихъ забобонныхъ дурнѣвъ, якъ вы“ — вôдповѣдае Кость, побренькуючи грôшми въ кишени тай курячи люльку.

У велику суботу надъ потокомъ двохъ чоловѣкôвъ порались коло товстого пацюка. Се були два пріятелѣ Кость та Федь.

„А не казавъемь, слухай мене, мовчи, буде шинка, буде ковбаса!“ смѣявъ ся Кость, а Федь втурувавъ ему голоснымъ басовымъ реготомъ.

„Отъ и оповѣданю конець, а зъ него видно, що таки Кость найлѣпшій штукарь у нашôмъ селѣ. Вôнъ за штуку мавъ шинку та ковбасу, ще й купивъ чвертôвку пива, а я ось говорю та говорю, а передôмною анѣ повнои шклянки анѣ тареля“ такъ закôнчивъ Вусикôвъ Юрко свôй розказъ за штудерного Ваврового Костя.

Мы домѣркувались, въ чѣмъ дѣло, а що й самй зголоднѣли, постарались о закуску, пиво та чай и ще довго въ рôздвяну нôчь сидѣли, розмовляючи та спѣваючи коляды.

Н. Струтиньскій.

*) У насъ такъ кажутъ на передновокъ, бо то коло св. Юрія у маю найбôльше [illegible]

Поздоровлене зъ Канады

всѣмъ чеснымъ Русинамъ зъ нагоды Христового Рôздва.

Христосъ раждаетъ ся! Славѣмъ!
И темну сѣть зъ очей прорвѣмъ!
Народнôсть и вѣру держѣмъ!
Прочь вôдъ насъ ворогамъ скажѣмъ!
Нехай знае цѣлый свѣтъ,
Що мы Русины,
На поталу не дамось
Латиньскôй вражии
Такъ якъ нашй прадѣды,
Сотки лѣтъ назадѣ,
Предкôвъ нашихъ святый обрядъ
Тримаймо въ Канадѣ,
Христосъ раждаетъ ся! Славѣмъ!
Кушлявыхъ вôдъ себе женѣмь,
Вовкôвъ вôдъ овець вôдлучѣмь,
Овечй шкоры зъ нихъ здôймѣмь!
Нехай знае цѣлый свѣтъ,
Що вовки сесй
Одягли ся лише въ шкôру
Покôрной вôвцѣ,
Щобы лекше у кошару
До овець вступити,
А потому [illegible]

Христосъ раждаетъ ся! Славѣмъ!
Руску нашу вѣру пôдносѣмь,
А перевертнѣвъ научѣмь,
Шкôру имъ добре выкропѣмь!
Нехай знае цѣлый свѣтъ,
Що имъ не до того,
Бо имъ засѣ всѣмъ вôдъ насъ,
Най пильнують свого.
А кому ся запродали,
Най того пильнують,
Насъ хитрими обманами
Нехай не годують.
Христосъ раждаетъ ся! Славѣмъ!
Просвѣту мѣжь собовь ширѣмъ!
Читачѣвъ „Свободы“ множѣмь!
А дознаемо ся о всѣмъ.
Где що въ свѣтѣ дѣе ся,
То все будемъ знати,
Бо „Свобода“ намъ приязна,
Якъ рôдная мати,
Хоть [illegible] зъ Лазунтôвъ
[illegible] нали,
[illegible] обой „Свободы“

Христосъ раждаетъ ся! Славѣмъ!
Ихъ раду въ болото вверждѣмъ,
И „засѣ памъ вôдъ насъ!“ скажѣмъ
Самй си порады гандѣмъ!
Вы е хрунѣ, то вамъ може
Выстарчить французке,
А намъ, щирымъ Русинамъ
Мусить бути руске!
А тй решта подлй шматы
На руске хрещенй
Неправдивымъ опи рускимъ
Миромъ помащенй.
Христосъ раждаетъ ся! [illegible]
Отцѣ Василіяне при[illegible]
Всю зраду вôдъ [illegible]
Сторону народа держ[illegible]!
Не спѣвайте Русинамъ
На французку нуту,
Бо вôдъ васъ ся всѣ вôдвернуть
За одну минуту.
Го менѣ се неконечно
Противъ васъ казати,
Лишь що въ имени народа
Мушу обôзватись.
Христосъ раждаетъ ся! славлю!
Читателѣвъ „Свободы“ вдоровлю,
Слугою Мати Руси зôстаю
И святъ веселыхъ вамъ желаю:
Щобъ Всевышный допомôгъ намъ
Тутъ Русь збудовати,
Ще не вмерла Украина!
Пѣсню заспѣвати.
Заспѣвайте и Вы зъ нами
Пастырѣ Христовй
Всѣхъ сердечно я пращаю
Останьте здоровй.

Дмитро Ярема,
въ Веплявъ, Манитоба.

Допись зъ Олифантъ, Па.

Хочу написати колька слôвъ въ дужо важнôй справѣ, котра може усѣхъ Русинôвъ привести до значѣня помѣжь иншими народами въ Америцѣ. Двѣ рѣчи шанують Американцѣ: богацтво и політичну силу. Они цѣнять чоловѣка, що вôнъ вартъ только а только тысячь долярôвъ, оцѣнюють зновь нарôдъ пôсля того, колько голосôвъ можуть мати при выборахъ. Длятого конечною рѣчею есть подбати о тое, щобы мы Русины закладали всюды насамперед політичнй клюбы ситизеновъ. Отъ въ Олифантѣ рускій клюбъ політичный, котрый истнуе ледви пару тыжнѣвъ, мае членôвъ уже бôльше сотки. А однакъ всѣхъ ситизенôвъ, належачихъ до парохіи есть далеко бôльше. Менѣ здае ся, що тутъ повиннй приступити усѣ. безъ взгляду на се, чи они жиють въ Олифантѣ самôмъ, чи въ околици, бо при выборахъ загальныхъ, стейтовыхъ и повѣтовыхъ голосуемо прецѣнь всѣ разомъ. Єслижь усѣ злучимо ся разомъ и будемо мати якихъ 400 голосôвъ, тогды при одноцѣльнôмъ голосованю будемо могли сильно пôдперти жичливого намъ кандидата. Особливо теперь есть на часѣ, щобы у кождôй парохіи Русины лучились у такй клюбы, бо вже робôтники приходять до розуму та не хотять попирати першого лѣпшого компаніста чи пройдисвѣта, але мѣркують, щобы выбирати таки самыхъ робôтникôвъ усюды. А мы, братя, маемо показати, що хотяй мы выйшли зъ пôдъ паньского ярма темнй, обдертй та голоднй, то за тое на вôльнôй земли вже бôльше нѣкому не дамось запрягчи въ ярмо.

Зъ другои стороны мы повиннй о тое дбати, щобы при громадскихъ выборахъ выбирати до уряду Русинôвъ, а до того потрѣбна такожь еднôсть, котра може бути лише черезъ політичный клюбъ. Мы е такй самй горожане, якъ Айришѣ, Анґлики, Велшѣ та Словаки, то чомужь мы маемо стояти все изъ заду. Чи нашими руками все другй мають выгортати жаръ изъ огню?!

Тому покликомъ нашимъ най буде: Закладаймо клюбы ситизенôвъ [illegible]

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly,
[pu]blished every Thursday
[by] the Svoboda Publ. Co.,
[111 Lac]kawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его статя, допись и т.п. були надрукованѣ въ „Свободѣ“ въ четверъ, той мусить прислати намъ тую статю або допись такъ, щобы мы еѣ дôстали найдальше въ попередну суботу.

Дописи.

ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Польща йде.

Якй намѣры польськои шляхты противъ галицькихъ Русинôвъ, — се всякому звѣсно. Польська шляхта вôдъ часу упадку польськои державы стремить усѣми силами до вôдбудованя старои Польщѣ въ еи историчныхъ границяхъ вôдъ Чорного до Балтійского моря, до вôдбудованя Польщѣ, до котрои — волею чи неволею — мусѣла бъ належати вся Литва и Украина.

Впрочѣмъ не лише шляхта, але весь польській загалъ не може позбути ся тои думки, що Литва и Украина мусять чомусь-то бути вѣчно въ купѣ зъ Польщею. Такъ пр. недавно попала менѣ въ руки збôрка польськихъ пѣсень, выдана польськими соціялістами въ Чікаґо, а въ тôй збôрцѣ пѣсня про те, якъ то ворогъ дусить Польщу, Русь и Литву. Та часть пѣснѣ, въ котрôй згадуеть ся про Галичину, говорить, що въ Галичинѣ панує поліція, але нема въ пѣснѣ нѣ словечка про те, що та поліція въ Галичинѣ — польська и ходить навѣть въ польськихъ патріотичныхъ чотирогранныхъ шапкахъ, що правительство въ Галичинѣ, однимъ словомъ, вся та кліка, що высисае послѣднй соки зъ робучого народа въ Галичинѣ, — се все польська шляхта и польськй „демократы“ найновѣйшои моды - демократы, котрй служать шляхтѣ за льокаѣвъ, се все польськй патріоты.

Але вернѣмъ ся до Галичины. До недавна польськôй [шляхтѣ] думало ся, що ѣй [удасть ся] спольщити схôд[ну Галичину по]мѣтно, безъ великого шуму. На Руси закладано католицькй костелы и каплицѣ; перетягано поволи руськй душѣ на католицьку вѣру; тымъ Русинамъ, що ставали римо-католиками, вбивано въ голову, що вони Поляки, такй самй, якъ той дѣдичь зô двора, що деръ зъ нихъ шкôру за дрова, пасовиско и при роботѣ; польськй товариства закладали польськй читальнѣ по руськихъ селахъ, — робота ишла, але поволи... Та коли вôдпорна сила Русинôвъ почала щоразъ бôльше зростати и такъ могучо проявила ся въ сегорôчныхъ страйкахъ, побачила польська шляхта, що еи дотеперѣшна робота не принесе богато користи для вôдбудованя историчнои Польщѣ.

И постановила польська шляхта, не занедбуючи ѝ дотеперѣшнои роботы, и противно, ведучи еи зô збôльшеною енерґією, напасти на руську землю ще другимъ способомъ, кольонізувати руську часть Галичины Мазурами, — або галицькими або спроваджеными зъ Америки въ якôй то цѣли й аґітуе теперь мѣжь американьськими Поляками посолъ Стапіньській. Щобы можна кальонізацію успѣшно переводити, ухваливъ галицькій соймъ законъ про рентовй загороды, законъ, котрый дае спромогу безъ великихъ грошей набувати господарство. Рôвночасно йдуть по польськихъ ґазетахъ патріотичнй зазывы, абы польськй дѣдичи продавали землю лишь польськимъ хлопамъ, и польськй банки, пôдпиранй краевими грôшми (бо якъ управа Галичины находить ся въ рукахъ Полякôвъ!), мають бути посередниками мѣжь дѣдичами и хлопами.

И бере насъ польська шляхта въ два огнѣ: польщить при помочи костелôвъ и читалень руське населене, а рôвночасно стараеть ся спровадити на руську землю якъ найбôльше польського населеня.

Та се еще не вся політика Польщѣ супротивъ Русинôвъ. Третій спосôбъ сеи політики: деморалізоване руського селяньства черезъ всѣлякй „добродѣйства“, чи инакше плоджене хрунѣвъ, такъ абы руська патріотична інтеліґенція въ такй деморалізованй села не мала доступу.

Треба зазначити, що сю політику супротивъ Русинôвъ веде въ Галичинѣ не лише польська шляхта але весь польській загалъ зъ вы ѣмкомъ соціялістôвъ, — все, що е польського въ Галичинѣ, пôшло на службу шляхотськôй идеѣ поневоленя Руси. „Демократы“ рôжнои масти розъаґітовують противъ Русинôвъ польське населене по мѣстахъ, „людовцѣ“ затроюють шовінізмомъ головы польськихъ хлопôвъ. Пр. той Стапіньскій, що теперь въ Америцѣ уѣдае на Русинôвъ якъ шляхтичь чистои крови, бувъ колись зовсѣмъ инакшій. Але теперь — повтаряю — все кромъ соціялістôвъ пôшло на службу польськои шляхты.

Роблячи політику въ користь вôдбудованя историчнои Польщѣ, польська шляхта пôдъ патріотичною покрышкою дбае передовсѣмъ о себе. Руській народъ не хоче польськихъ дѣдичѣвъ вы[бирати] послами, руській пôвдурно на ланахъ польськихъ панôвъ, — ну, а польська шляхта польщить руського хлопа, спроваджуе на Русь польського хлопа, голосить, що всѣ Поляки повиннй держати ся равомъ противъ Русинôвъ, щобы спольщеный руській чи польській хлопъ не бунтувавъ ся противъ дѣдича при выборахъ, не страйкувавъ пôдчасъ пôльныхъ робôтъ. А парцеляція ланôвъ польськихъ дѣдичѣвъ мѣжь Мазурôвъ мае передовсѣмъ не цѣли помочи збанкрутованымъ дѣдичамъ стати на ноги. Хто зъ нихъ меньше задовженый, той продасть найгôрше поле, а на лѣпшôмъ буде далѣ ґаздувати; хтожь зовсѣмъ зруйнованый, той черезъ продажу своихъ дôбръ позбуде ся довгôвъ, заощадить трохи готôвки и достане якусь масну посаду при якôмъ высшôмъ урядѣ... И такъ провôдники польськихъ хлопôвъ, выправляючи ихъ на Русь, зраджують ихъ, пхають въ ненаситну пащеку шляхты!

Москвофілы зброять ся!

Та не лише зъ сего боку йде на насъ польсько-шляхотська навала, але й внутрѣшнй вороги, москвофілы, котрыхъ богато Русинôвъ вважае на жаль все ще таки „своими“ людьми, зброять ся въ походъ на знищене Руси. Такъ пр. „Народный Домъ“ у Львовѣ, котрый уже вôдъ давна остае въ рукахъ москвофілôвъ, достали на послѣдныхъ загальныхъ зборахъ (8. с. м.) у свои руки молодй москвофілы, котрй вважають себе вже чистыми Москалями. Отъ вони й ухвалили засновувати скрôзь на Руси російськй бурсы, російськй товариства, абы тымъ способомъ навертати въ російщину (и то въ ту темну, некультурну російщину, поклонницю деспотизму, батюшки царя и цареславнои вѣры!) руську молодѣжь.

Для тои цѣли москвофілы радй бы выперти зô школъ ту дрôбку руськои мовы и літературы, яка вже здобула собѣ въ галицькихъ школахъ право горожанства. Такъ пр. москвофільське „Общество им. Михаила Качковского“ внесло до шкôльнои Рады просьбу, абы шкôльна Рада поправила руську читанку для выдѣловыхъ школъ, въ котрôй по думкамъ москвофілôвъ“ мѣстять ся неморальнй и безбожнй рѣчи. Неморальными вважае москвофільська идіотична компанія мѣжь иньшимъ творы нашихъ письменникôвъ Шевченка („Тополя“) и Квѣтки-Основяненька („Маруся“), бо въ нихъ е згадка про любовь и дѣвчата, а безбожнымъ оповѣдане Федьковича „Храмъ у Сторонци“, оповѣдане, въ котрôмъ описанй храмовй звычаѣ нашихъ Гуцулѣвъ. Москвофільськй письмаки, котрй не спромогли ся нѣ на одинъ хочь трошки вартный творъ, смѣють накидати ся на творы нашихъ найлѣпшихъ письменникôвъ!

Замѣтна рѣчь, що всѣмъ своимъ поступованемъ идуть москвофілы на руку польськôй шляхтѣ.

Та даремнй заходы нашихъ ворогôвъ. Той народъ, що не загинувъ въ польсько-шляхоцкôй неволи, що не дае запропастити себе російському деспотизмови, зъумѣе оперти ся також польсько-шляхотсько-москвофільськôй спôлцѣ!

[...] грудня 1902. р. М. Л.

Червона галка.

(Оповѣдане Марка Твейна).

Було се за часôвъ Олівера Кромвела. Полковникъ Майферъ бувъ наймолодшимъ полководцемъ въ цѣлôй арміи. Мавъ лише 30 лѣтъ, та задля сего, що звѣсный бувъ зъ великого досвѣду и хоробрости, добивъ ся славы и великои почести. Въ тôмъ ненадѣйно стрѣнула его жорстока судьба, чорнй хмары затьмили ясный овидъ его житя.

Бувъ довгій зимовый вечеръ, передъ рôздвяными святами. На дворѣ скаженѣла буря, гудѣла, выла и мела снѣгомъ, а въ хатѣ полковника панувала глубока тишина. Полковникъ и его молода жѣнка вже сказали собѣ все, подѣлили ся безмежнымъ болемъ. Теперь мовчки сидѣли коло стола... ждали...

— За хвильку увôйде Ебі — проговоривъ перший полковникъ — утри слезы и удаваймо спокôйныхъ передъ нею...

На порозѣ появила ся маленька, семилѣтна дѣвчинка. Буйнй, яснй кучерѣ спадали на нôчну сорочину. Полковникъ зловивъ еѣ въ свои обôймы и обсипавъ малу головку горячими поцѣлуями.

— Е, е, таточку! Вы розхрѣстали мене, гнѣваю ся на васъ.

— Не гнѣвай ся, Ебі, нѣ! За те скажу тобѣ байку...

Въ тôй хвили родичѣ здеревѣли. Чути тяжкй кроки, чимразъ блисше... блисше... Нѣ, минули и затихли въ вôддали.

— Отже яку хочешь байку, веселу?

— Нѣ, таточку, лѣпше страшну. Аджежь не всегда слухати намъ веселыхъ байокъ. И нянька казала менѣ, що людямъ не всегда весело. Чи се правда?

Мати зôтхнула а батько вôдповѣвъ сумно:

— Правда, дитино. На свѣтѣ лучають ся нещастя. Се сумне, але правдиве.

— Такъ? Отже скажѣть байку сумну, страшну, щобы мы гадали, буцѣмъ то насъ стрѣнуло нещасте. Сѣдайте ненечко коло мене и дайте менѣ руку, щобымь не бояла ся. Ну, розказуйте таточку.

— Добре. Було собѣ трехъ полководцѣвъ...

— Такихъ, якъ вы?

— Такихъ... На вôйнѣ передовсѣмъ треба пôдчиняти ся вôйсковôй карносты, себто бути слухнянымъ. Тымъ тремъ полководцямъ приказано устроѣти приказаный нападъ на ворога, щобы вôдвернути его увагу и заслонити вôдворотъ головнои арміи. Стало ся одначе, що розгорячені и одушевлені полководцѣ напали дѣйсно на вороже вôйско, побороли его и спонукали до утеки. Коли дôзнавъ ся о тôмъ начальный вождъ, розгнѣвавъ ся дуже, а хочь не мôгъ нѣчого закинути хоробрости пôдвластныхъ собѣ полководцѣвъ, то всежь таки велѣвъ покликати ихъ передъ военный судъ за непослухъ.

— Начальный вождъ то Кромвелъ, таточку, правда? Переѣздивъ частенько бѣля нашого дому. всегда гнѣвный и буньдючный. Гадаламь собѣ, що его всѣ лякають ся, та вскорѣ пересвѣдчиламь ся, що такъ не е, бо я зовсѣмъ его не лякаю ся. Всегда глядѣвъ на мене такъ лагôдно и мило.

— Тихо будь, мала сороко!... Слухай дальше! Полководцѣвъ арештовано и привезено до Лондону. Тутъ пущено ихъ на слово чести домôвъ, щобы могли попращати ся зъ родиною...

Зновь кроки... Нѣ, затихли опять.

Молода жѣнка пригорнула ся до мужа, силы опускали еѣ.

— Якъ разъ сегодня рано приѣхали до Лондону.

Здивоване дитя широко отворило очонята.

— Таточку, се не байка, се правда?

— Такъ, дитино!

— Ахъ, якъ се добре! Ну, говорѣть дальше..... Чого плачете мамочко?

— Нѣ, Ебі... гадаламь лише о нещасныхъ родичахъ...

— Не плачте, все добре скôнчить ся, увидите... Говорѣть, таточку, скоро, якъ оно скôнчило ся и якъ опôсля всѣ були щасливй.

— Найперше заведено ихъ до вязницѣ. Военный судъ засудивъ ихъ на кару смерти черезъ розстрѣляне.

— Якъ, якъ? убити?

— Такъ.

— Ахъ, якйжь злй тй люде! Мамочко, не плачте! Все буде дôбре...

— Отже трехъ полководцѣвъ...

— Вы ихъ знаете, таточку?

— Такъ, Ебі... засуджено на смерть. Всѣ тымъ зажурили ся, а и самй навѣть судіѣ пошли просити начального вожда о помилуване. Але Кромвелъ вôдповѣвъ, що полководцѣ мусять бути покаранй для примѣру. Завôзвавъ ихъ до себе и запытавъ, якъ бы здѣлали на его мѣсци. Вôдповѣли смѣло, що розумѣють свою провину и знають добре, що заслужили на кару смерти. Се глубоко тронуло и зворушило начального вожда. Задумавъ ся на хвильку и велѣвъ имъ тягнути жеребъ, а оденъ умре. Полководцѣ вôдказались.

— Задлячого, таточку?

— Вôдповѣли, що жеребôвъ тягнути не хочуть, бо спôльно провинились и разомъ волѣють умерти.

Зновь кроки... Постôйнй, тяжкй кроки жовнѣрôвъ...

— Въ имени права вôдчинѣть!

— Ахъ се жовнѣры, я такъ люблю жовнѣрôвъ! Отворю имъ сама...

Неначе метеликъ скочила при тыхъ словахъ зъ колѣнъ батька и широко вôдчинила дверѣ.

— Прошу увôйти! Таточку, глянь, се гренадіеры!

Увôйшовъ вôддѣлъ воякôвъ. Офіцеръ вклонивъ ся по вôйсковому, а полковникъ мовчки вôддавъ такій самый поклонъ, зимный, поважный....

Молода женщина стояла нѣ жива, нѣ вмерла; блѣда, мовъ трупъ, хочь спокôйна про людске око.

Обнимають ся ще разъ на прощане, послѣдне стиснене руки горяче довге и сердечне.

— ....Бачите, мамочко, чи не говорила я, що все гараздъ скôнчить ся? Теперь пôшовъ батько до вязницѣ освободити полководцѣвъ.

— Бѣдне дитя, безталанна сирота — сказала тихцемъ нещасна мати, пригортаючи донечку до груди.

*

* *

На другій день молода жѣнка тяжко занедужала. Лѣкарѣ и служницѣ окружили еи лôжко. Малу Ебі не пускали до покою недужои. Дѣвчинка одягнула ся и нѣкимъ не замѣчена, выбѣгла на улицю. Прійшло еи на гадку забѣчи до цитаделѣ и повѣдомити батька про недугу матери.

Вôнъ мабуть ходить собѣ зъ воиками и не знае о нѣчѣмъ — гадало дитя.

———

О тôй самôй порѣ Кромвелъ завôзвавъ до себе судіѣвъ. Стоявъ середъ салѣ грôзный понурый, задуманый. Оденъ судія проговоривъ перший:

— На нѣчо не придали ся нашй намовы. Жеребôвъ тягнути не хочуть нѣякъ, бажають разомъ умерти.

Кромвелъ похнюпивъ голову, на чолѣ появили ся грôзнй морщины гнѣву.

— Добре, жеребъ буде тягнути хто иншій. Вязнѣвъ привести до сумежнои салѣ и поставити въ рядъ лицемъ до стѣны зъ завязаными въ задъ руками!

Опôсля закликавъ дижурного адъютанта и приказавъ ему припровадити перше дитя, яке стрѣне на улици.

Адъютантъ стрѣнувъ на подвôрю малу Ебі и сейчасъ повернувъ зъ нею. Дѣвчинка пôзнала Кромвела, передъ котрымъ дрожала цѣла Анґлія, вылѣзла ему на колѣна и сказала:

Я васъ знаю, пане Кромвелъ! Иногдѣ бачиламь васъ, коли вы переѣздили бѣля нашого дому. И знаете? — я нѣколи васъ не лякала ся, якъ всѣ иншй. Чи пригадуете собѣ мене?

Кромвелъ усмѣхнувъ ся.

— Прикро менѣ, але ...

— Забули мене, правда?

— Такъ, та теперь, дитино, нѣколи о тобѣ не забуду, дею тобѣ слово. Ты подôбна до моеи дѣвчинки, котрои вже нема на свѣтѣ. Давно се вже було....

Якй-жь вы добрй! Прошу мене поцѣлувати.

— Зъ пріятностію, дитино.... Скажи менѣ, чого жадаешь, все для тебе зроблю.

Дѣвчинка плеснула въ долонѣ зъ радости, та въ тôй хвили звернули еи увагу тяжкй кроки воякôвъ.

— Вôйско, жовнѣры, хочу ихъ видѣти.

— Заразъ, дитино, зажди хвилину.

Кромвелъ взявъ зô стола три деревлянй галки, двѣ бѣлй, а одну червону. — Червона означала смерть.

— Якй гарнй кульки! — Чи се для мене? — И тая червона?

— Нѣ, дитино, се не для тебе; заглянь до другого покою. Увидишь тамъ трехъ людей, оберненыхъ лицями до стѣны, зô звязаными и вытягнеными въ задъ руками. Приступи до нихъ и кождому вложи одну кульку въ жменю. Опôсля прійдешь до мене.

Ебі зникла за котарою, а Кромвелъ лишивъ ся самъ.

— Либонь самъ Господь пôддавъ менѣ сю гадку — сказавъ до себе — и также, хто мае лишити ся при житю.

Тымчасомъ въ другôмъ покою мала Ебі зъ цѣкавостію придивляла ся на воякôвъ и на трехъ мущинъ пôдъ стѣною, що зъ вытягнеными въ задъ руками стояли, мовь скаменѣлй.

Пôдôйшла блисше до нихъ и усмѣхнула ся.

— То батько, — шепнула тихцемъ — пôзнаю его. Дамъ ему найкрасшу, червону, кульку.... Буде тѣшити ся....

Урадована вôдкрытемъ пôдôйшла на пальчикахъ ще блисше и вложила по однôй кульцѣ въ ихъ руки. Потôмъ закликала весело:

— Таточку погляньте, що маете. Се я вамъ дала.

Полковникъ подививъ ся на кульку, почôмъ упавъ на колѣна и сердечно обнявъ невинне дитя, котре выдало на него засудъ смерти. Жовнѣры, офіциры, судіѣ и другй два увязненй стояли нѣмй, пригнобленй и зворушенй страшною картиною. По хвили зъ кôлькохъ мужескихъ грудей роздавъ ся плачь, страшный плачь, мужескій....

Дижурный офіцеръ приступивъ до полковника и доторкаючи его плече, вôдозвавъ ся зъ тиха, але рѣшучо:

— На жаль, мôй обовязокъ спонукуе мене...

— До чого? — весело запытало дитя.

— Вôдпровадити твого батька на мѣсце екзекуціи....

— Не можна. Мати недужа, батько мусить ити зô мною домôвъ. Ходѣть-же, таточку.

— Не могу.... Мушу йти зъ нимъ....

Дѣвчинка тупнула нôжкою на офіцира.

— Та-жь говорю вамъ, що мати недужа и въ тôй хвили мусимо ити до неи!

— О, давъ-бымъ богато, щобы стало ся пôсля твого бажаня, моя мала.... Три кроки напередъ маршь!!!

Ту скочила Ебі до сумежного покою и повернула, ведучи за руку Кромвела.

На видъ грôзного диктатора всѣ остовпѣли.

— Пане! Мати тяжко занедужала и батько мусить ити зô мною, а они не хочуть мене слухати. Десь беруть его....

Кромвелъ стрепенувъ ся.

— Якъ, якъ!? Се твôй батько?

— Розумѣе ся, адже-жь кому иншому я бы-мъ не дала тои гарнои, червонои кульки!

— Боже! — прошептавъ Кромвелъ — лишэ за малый волосокъ не скоѣвъ ся страшный злочинъ.

Ебі втратила вже терпеливôсть.

— Велѣть его увôльнити — говорила зъ плачемъ. — Вы казали, що зробите все для мене, чого лише забажаю, а не хочете увôльнити батечка....

На грôзнôмъ лици Кромвела появила ся усмѣшка. Взявъ дитя за ручку и сказавъ:

— Дякуй Богу, що я не прійшовъ за пôзно. Твоя правда дитино; я давъ слово, що зделаю для тебе, чого лише зажадаешь и мушу его додержати.

Полковнику. дарую тобѣ вину и кару! Возьми донечку тай иди домôвъ!

Перевѣвъ Чѣлый

Чоловѣка не насытишь.

Бувъ собѣ бѣдный чоловѣкъ, що не мавъ нѣ поля нѣ хаты и живъ тôлько зъ того, що носивъ до мѣста глину мѣшкомъ: кому треба глины, то въ него купить за ґрейцаръ за два и вôнъ зъ того жие.

Разъ якось иде той чоловѣкъ до мѣста, несе въ мѣшку глину, а здыбае його старенькій дѣдусь. Привитали ся, розбалакали ся.

— А що сыночку, — каже дѣдусь, — якъ тобѣ жити? добре?

— Та щожь, — каже чоловѣкъ, — за все Богу дякувати, поки-мь здоровъ та дужій.

— И нѣчого собѣ не бажаешь? — пытае дѣдусь.

— Та що маю бажати? Отъ якъ бы Богъ давъ менѣ коника, щобъ я мôгъ возити глину до мѣста, то думаю, що мôгъ бымь далеко бôльше заробити.

— Щожь, моли ся Богу, Богъ тобѣ дасть, — мовить дѣдусь тай пôшовъ иншою дорогою.

Вже тамъ чи моливъ ся той чоловѣкъ Богу, чи нѣ, досыть, що за пару день копаючи глину знайшовъ тôлько грошей, що мôгъ купити собѣ коня. Врадувавъ ся дуже, возить глину вже не однымъ, а двома мѣшками и заробляе въ двое бôльше.

По якôмсь часѣ здыбае його знову той самъ дѣдусь и пытае:

Ну, що, сыноньку, добре тобѣ теперь?

— Добре, славити Бога. Маю коника. Тôлько бѣда моя: коникъ е, а нема чимъ його годувати, нема де його поставити. Отъ якъ бы менѣ ґрунтъ, хата, щобъ я бувъ ґосподаремъ и не потребувавъ глину до мѣста возити!

— Моли ся Богу, сыночку, Богъ тобѣ дасть.

И справдѣ почало тому чоловѣкови такъ щастити ся на его заробку, що не задовго вôнъ ускладавъ ладный грошь и въ своѣмъ селѣ купивъ собѣ ґрунтъ, побудувавъ хату, зробивъ ся ґосподаремъ. Уже вôнъ не возить глины до мѣста, а працюе на своѣмъ ґрунтѣ. Ажь разъ оре вôнъ, а надходить той самъ дѣдусь.

— Якъ ся маешь, сыночку! А що, бачу, ты вже ґосподарь. Давъ тобѣ Богъ, чого-сь хотѣвъ. Ну, щожь добре тобѣ теперь?

— Та добре, нема що казати.

— И не жадаешь нѣчого бôльше?

— Дуже бымь хотѣвъ бути вôйтомъ у нашôмъ селѣ.

— Проси Бога, Панъ Богъ усе може тобѣ дати.

А той дѣдусь то бувъ самъ Панъ Богъ, але сей чоловѣкъ того не знавъ. Досыть, по кôлькохъ дняхъ громада за щось тамъ скинула свойого вôйта и взяла ся выбирати нового. Мѣркують сюды, мѣркують туды, далѣ кажуть:

— А, та отсей чоловѣкъ ще недавно бувъ бѣдный, не мавъ нѣ кола нѣ двора, тôлько носивъ мѣшкомъ глину до мѣста, а теперь доробивъ ся такого ладного маетку, то вôнъ мусить бути розумный и порядный чоловѣкъ. Выберѣмо його на вôйта, вôнъ певно буде и въ громадѣ порядкувати добре.

Выбрали його. Такій вôнъ радъ, такій въ громадѣ робить порядки! А по якôмось часѣ дивить ся, йде селомъ його знакомый дѣдусь.

— Ну, сынку, — мовить вôнъ, — теперь уже маешь усе, чогось хотѣвъ. Ну, що, задоволеный есь зовсѣмъ?

— Овва, велике ми то щасте вôйтомъ бути! — вôдповѣвъ чоловѣкъ. — Отъ якъ бы я бувъ царомъ, то инша рѣчь.

— Щожь, и на се Божа воля, — мовивъ дѣдусь и пôшовъ.

Не минуло кôлька день, ажь чути, въ тôмъ краю вмеръ царь и не лишивъ по собѣ наступника. Збирають ся всѣ паны, бароны, графы, міністры, будуть нового царя выбирати. Пôшовъ и той выбôръ, и якъ уже тамъ ся стало, то стало, видно Божа воля така була, досыть, що його выбрали на царя. Зачавъ вôнъ панувати, а все собѣ мѣркуе, якій то вôнъ мусить бути мудрый, коли зъ такои бѣды та нужды выйшовъ ажь такъ высоко. Йому ся здавало, що то вôнъ своею власною силою того все осягнувъ и почала его розбирати така гордôсть, що всѣхъ людей, всѣхъ панôвъ и міністрôвъ и простыхъ хлопôвъ мавъ за нѣзащо. Ажь разъ дивить ся, йде той його знайомый дѣдусь, кланяе ся йому — звычайно, якъ царови, тай каже:

— Ну, найяснѣйшій монархо, теперь ты певно вже зовсѣмъ задоволеный. Маешь усе, чого тôлько душа забажае.

— Е, що то все варто! — вôдповѣвъ той чоловѣкъ. — Теперь я хотѣвъ бы бути божкомъ.

— А, такъ! — вôдповѣвъ дѣдусь. — Га небоже коли хочешь бути божкомъ, то йдижь назадъ носи глину мѣшкомъ.

И сказавши се дѣдусь щезъ, а разомъ зъ нимъ щезло все царство, всѣ маетки и строѣ того чоловѣка. Вôнъ обзирае ся, а на нѣмъ стара брудна полотнянка, а на плечахъ у него його старый мѣшокъ зъ глиною.

Зъ народныхъ устъ.

НАПАДЪ ЯҐУАРÔВЪ

Пригода франц подорожника Гашелея

Воды рѣки и потокôвъ пôднесли ся понадъ свою звычайну уровѣнь и мочаровату околицю перемѣнили въ море. Я бувъ спонуканый задержати ся на островѣ чи пôвостровѣ — въ дôбрахъ Донъ Корбаля, приятеля мого провôдника и старого очайдуха, Марка. Було се на границѣ Арґентины. Воды и не гадали опадати, а мене мучила нетерплячка, палила немовь огнемъ охота йти дальше. Та не можь було. Марко робивъ дослѣды въ охрестности, а я за той часъ познакомивъ ся и побратавъ зъ сыномъ господаря, Альбертомъ, молодымъ офіциромъ вôдъ драґонôвъ, котрый мавъ ѣхати зô мною, позаякъ и ему выпадала дорога въ ту саму сторону.

„Коли вамъ такъ пильно, сказавъ одного дня Донъ Корбаль, „такъ ѣдьте черезъ лѣсы.

„Ну, а дикй звѣрѣ?

„Въ найгôршôмъ случаю стрѣните кôлька яґуарôвъ, вôдповѣвъ зъ усмѣшкою.

„Е, дурниця!“ запримѣтивъ Марко.

„Дурниця!“ повторивъ мôй товаришь подорожи, Тремель.

„Дурниця!“ закричали Джіль, Перезъ и Ямбо, трехъ дикихъ пастухôвъ, найнятыхъ мною, яко сторожа и помôчь въ дорозѣ.

„А все таки“, сказавъ я здивованый тою байдужностію, майже погордою для короля тамошныхъ пралѣсôвъ, „менѣ здае ся, що яґуаръ, то звѣръ, зъ котрымъ треба числити ся“.

За цѣлу вôдповѣдь Марко здвигнувъ плечима.

Въ двѣ годины опôсля всѣ мы були въ дорозѣ.

Нашь вôддѣлъ продиравъ ся черезъ величезнй корчѣ. Треба ихъ було обходити, пофати ся, а чимъ дальше, тымъ бôльшала гущавина.

Лишь зъ трудомъ можь було найти дрôбку менше зарослого мѣсця, щобы розложити ся на нôчь таборомъ. Чергою, по двохъ, кождый зъ насъ вôдбувавъ нôчну варту для безпеки вôдпочиваючихъ товаришѣвъ.

Зъ дикихъ звѣрятъ и слѣду не доводилось намъ стрѣчати: За те всякій бувъ певный, що кождого ранку найде пôдъ покриваломъ безлѣчь довгихъ вужѣвъ, якй приходили грѣти ся тепломъ нашихъ тѣлъ. Коли мы повертали зъ варты, на нашихъ постеляхъ було повно сихъ непрошеныхъ гостей. Сполучеными силами приходилось намъ тодѣ розганяти (при помочи уздъ) поганыхъ плазунôвъ.

Такъ зôйшло сѣмъ днѣвъ.

Однои ночи я додержувавъ товариства Маркови и Тремельови, котрй зъ черги сторожили. Около третои пралѣсъ звычайно тихій, лише деколи оживленый голосомъ нôчного птаха або забавою кролйкôвъ, загомонôвъ тупôтнею сотокъ утѣкаючихъ звѣрятъ. Гонили коло насъ дикй козы, серны, оленѣ, кабаны и пр. Земля стугонѣла, корчѣ ломали ся, а товпа жильцѣвъ пралѣсу, пригноблена и налякана мигала передъ нашими очима тихцемъ, але въ скаженôмъ посиѣху.

„Яґуаръ“, сказавъ Марко и почавъ будити товаришôвъ вже на пôвъ розбудженыхъ гомономъ.

Небо сіяло чарôвными красками полудневои пôвкулѣ. Воздухъ бувъ чистый и прозорый, а свѣтла тожь не хибувало, щобы употребити нового, скорострѣльного оружя. Въ ту мить Тремель и я стали побôчь себе, зверненй лицемъ до сподѣваного ворога. Кождый державъ палець на язычку самопалу, готовый до стрѣлу.

Провôдникъ давъ знакъ, абы подати ся вспять до ряду и тихцемъ обяснювавъ: „Въ ночи куля заводить, тымъ то лѣпшій нôжь; бережѣть лише боковъ.“

Нѣхто не упиравъ ся. Мы оба пересунули ся назадъ, оденъ въ право, другий въ лѣво.

На люфу насадивъ кождый баґнетъ и се средство показало ся знаменитымъ.

„Передовсѣмъ“ наказувавъ Марко „щобы не лучило ся нещасте, не вôдвертайте головъ анѣ на секунду, не переставайте глядѣти передъ себе!“

Самець и самиця могуть бути разомъ. Въ такôмъ случаю она ударить на насъ зъ переду або зъ бокôвъ. А де-жь Донъ Альберто?“ пытавъ дальше Марко.

„Я е ту, е“

И молодый офіцеръ, подôбно якъ и нашь провôдникъ, обвинувъ собѣ лѣву руку плащемъ, а въ праву взявъ нôжь.

Стали оденъ коло другого о 20 лôктôвъ, оберненй до полудня. Коло кождого стоявъ оденъ зъ пастухôвъ. Тй послѣднй мали въ руках ремѣнѣ зъ защморкомъ и острй ножѣ.

Пралѣсъ затихъ уже. Зъ далека лише, вôдъ пôвночи, доходило шелестѣне утѣкаючихъ звѣрятъ.

Мы перешукали очима недалекй корчѣ и ждали трѣвожно.

Въ тôмъ загомонѣвъ оклйкъ, чи радше приказъ Марка:

„Позôръ зъ правои стороны!“ Була се сторона Тремеля. Я швиденько пôдбѣгъ до него. Двѣ жеврѣючй точки туй надъ землею посували ся въ напрямѣ моряка.

Я пôднѣсъ самопалъ до ока. хотѣвъ выстрѣлити, та ....часу не стало.

Велика чорна маса вôдорвала ся вôдъ землѣ и . . неначе кинена пружиною перескочила на якихъ 4 лôктѣ высокій корчь тай упала на Тремеля. Сей мавъ лише на стôлько часу, що вмѣвъ пôдставити баґнетъ.

Розлягли ся также два стрѣлы. Зъ грудей офіцира загримѣвъ окликъ:

„На погибель!“

Тремель лежавъ простягненый на землѣ, а на нѣмъ яґуаръ. величины доброи вовцѣ. Для бôльшои певности, двѣ кулѣ провертѣли его чоло.

„Чи ты раненый?“ пытаю неспокойный и роздратованый.

Великанській морякъ зваливъ изъ себе яґуара и вставъ на ноги.

„Клята худоба, чортôвска душа, розплôдокъ сатаны, всюда мусить влѣзти!

И бивъ ногою въ землю, копавъ, неначе скаженый.

„Що ему стало ся?“ Раненый ты?“ пытаю ще разъ, але вже зъ надѣею, що такъ не е.

„Ага, раненый, а черезъ кого?“ При тôмъ дальше бивъ и бивъ ногою.

„Ну, такъ, и щожъ дѣешь, немовъ бысь збожеволѣвъ?“

„Та бо до сто тысячь чортенятъ! Та собака вужь перевернувъ мене“ ту показавъ на гадину, яка була потолочена на капутъ.

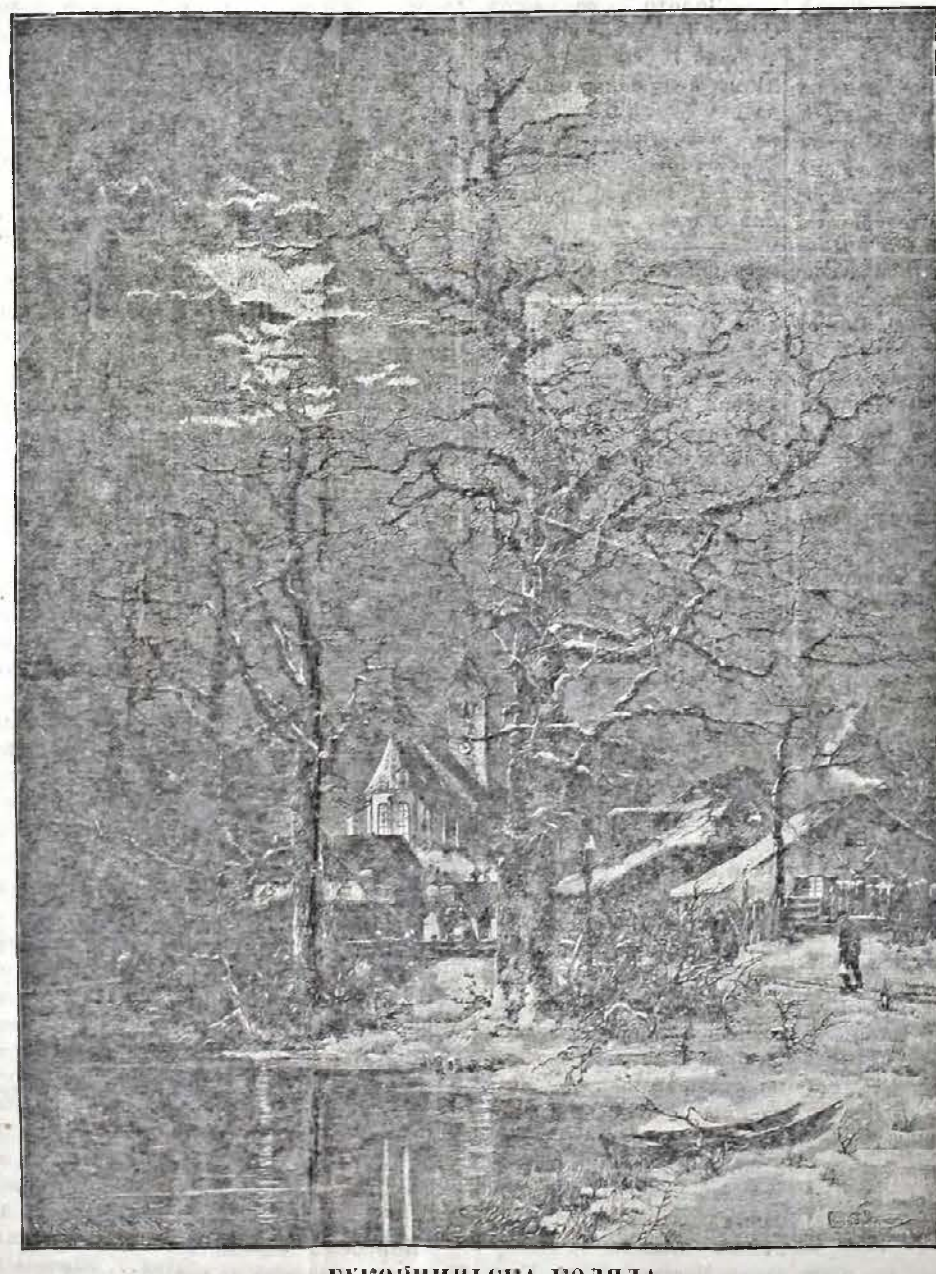
Загальный выбухъ смѣху прійнявъ ту вѣсть.

„Нема чого смѣяти ся“ вôдрубавъ Тремель розгорѣченый „якъ разъ высувавъ емъ праву ногу на передъ, щобы привитати баґнетомъ сесю погану котюгу, що скочила на мене, коли въ тôмъ спинила ся моя нога на великой ховзкôй галузцѣ, ну, и упавъ якъ довгій на землю. Друга погань упала на мене тай зломила баґнетъ. Тьфу!“

Се було вражѣне, яке на хороброго моряка выкликавъ нападъ яґуара: лють, що упавъ и жаль за баґнетомъ.

На другій день найшли пастухи въ самôмъ серци звѣряти зломаный баґнетъ и двѣ кульки зъ самопалу Тремеля. Смерть слѣдувала сейчасъ.

Самиця кинула ся на Марка и сей вбивъ еи нôжь пôдъ лѣву лопатку — погибла на мѣсци. Пастухи закинули ей лясо на шию, на случай схибленои цѣли, та було се злишнымъ! Рѣзникъ не убивае вола зъ такою вправою, якъ нашь провôдникъ зглядивъ яґуара.

БУКОВИНЬСКА КОЛЯДА.

Добрый вечеръ, щедрый вечеръ всему міру свѣту,
Що тамъ чути, що чувати въ вефлеемскомъ повѣтѣ?
Въ Вефлеемѣ миръ чувати
По господнôй благодати
Народивъ ся царь свѣта.

Пише цѣсарь письма зъ Риму на всю свою державу:
Най ся сходять всѣ народы до дѣнского наставу!
Най ся сходять всѣ народы,
Кожде въ мѣсто свого роду,
По цѣсарскомъ уставу!

А Честнѣйша херувимôвъ, Благодатна, Святая.
Щобъ сповнити розказъ зъ Риму, у Вефлеемъ спѣшае.
А тамъ повно скрôзь народу,
Нѣ сночинку, нѣ господы, —
В'на-жь ночуе у стаѣ.

А въ тôй стаѣ, у вертепѣ, у яселцяхъ на сѣнѣ
Тамъ родила Пресвятая пресвятого намъ Сына.
У яселцяхъ 'го поклала,
Кôнь зъ воликомъ загрѣвали
Нашу радôсть едину.

А блаженнй божй духи со ангелы святыми
Возвѣствують по воздухахъ на округъ Вефлеему:
„Миръ вамъ, братя, благо людемъ!
Миръ на земли, миръ усюды
И щаслива година!“

И мы Бога прославѣмо со святыми ангелы,
Якъ 'го духи преблаженнй въ Вефлеемѣ славили:
Миръ вамъ братя, миръ вамъ тричи!
Добрый вечеръ, щедрый вечеръ,
И щаслива година!

Ю. Федьковичъ.

На увязненыхъ страйкерôвъ рускихъ зъ Олифанту жертвовали.

Б. Крайковскій	60
Ф. К...ханъ (другій разъ)	25
Василь Гарбач...икетъ	1.00
Ник. Галущакъ	1.00
„ „ жертвовавъ	1.50
Peter ...ios	25
Максимъ Птахъ	25
В. Чеполакъ	5
п. Иванъ Париллкъ, зôбравъ въ Ню Йорку слѣдуючй жертвы:	
Иванъ Париллкъ	50
Григорій Пыртко	25
Марія Дзубиньска	50
Антося Дончакъ	25
Марія Святко	25
Наста Дуликъ	25
Ѳвка Брела	25
Наста Гумецка	10
Иванъ Тукъ	25
Павло Затикъ	25
Осифифа Костикъ	10
Ѳвка Брода	10
Марія Либа	25
Григорій Брода	25
Анна Фричъ	25
Марія Напаванецъ	25
Фенна Худикъ	10
Параска Пецушокъ	25
Марія Мурякъ	25
Сестричне Братство св. Ольги зъ Ню Йорку (гора мѣста) зъ балю	5.00
хлопцѣ школярѣ	
Михайло Пыртко	[illegible]
Иванъ „	[illegible]
Федоръ „	5
Михаилъ Париллкъ	5
Василь „	5
Алексій „	5
разомъ	$10.00
покупили тикеты въ Allegheny, Pa:	
Черникъ Іосифъ	1.00
Колодѣйчикъ Павло	1.00
Ланда Панько	1.00
Вархолякъ Павло	1.00
Колодѣйчикъ Мих	1.00
Бурка Николай	1.00
Белей Иванъ	1.00
Бурякъ Кость	1.00
Палиця Іоанъ	1.00
Бурка Диитро	1.00
„ Матвѣй	1.00
Завойскій Алекс.	1.00
Изидоръ Оленякъ	1.00
Петро Китъ	1.00
Бурка Иванъ	1.00
Палиця Павелъ	1.00
Іосифъ Драганъ	1.00
Вархолякъ Василь	1.00
въ United, Pa.:	
Василь Спѣвакъ	1.00
„ Іовдѣ	1.00
М. Юшакъ	1.00
Теодоръ Бѣюсъ	1.00
Трифôнъ Спѣкъ	1.00
въ Sterling, Pa.:	
Иванъ Фаринякъ	1.00
Юзко Баздрôвчакъ	1.00
Мих. Овадъ	1.00
Вже квітована сума	350.48
Разомъ зôбрано доси	$401.08

Хінець а російскій судія.

Анґлійска ґазета „The North American" розказуе намъ ось яку цѣкаву пригоду, що могла бы стати неоцѣненою наукою для неодного цивілізованого христіянина:

Въ мѣсяцю августѣ російскі войска заняли мѣсто Kharbin, въ пôвнôчнôй Манджуріи, де допущали ся на безборонныхъ Хінцяхъ (Чайнахъ) нечуваныхъ насильствъ. Одного вечера російскій жовнѣрь приступае до Хінця, що продававъ огôрки на улици и зачавъ зъ него насмѣхати ся и задавати ему розличнѝ пытаня. Хінець, не розумѣючи по російски, не знавъ що вôдповѣсти. Се такъ розлютило жовнѣра, що стрѣливъ до Хінця поцѣлившии его въ животъ а самъ утѣкъ. Раненого Хінця вôдвезли до вôйскового шпиталя. Вѣсть про сю пригоду рознесла ся по цѣлôмъ мѣстѣ и выкликала велике обурене на російске вôйско, що прійшло забрати чужій край и поводить ся такъ брутально супротивъ Хінцѣвъ. Треба було доконче щось зробити, щобы вынайти и покарати провинившого ся жовнѣра. Тому то російскій судя йде вразъ зъ переводчикомъ и урядниками до шпиталя, щобъ списати протоколъ зъ умираючимъ Хінчикомъ. Пытаня судіи и вôдповѣди Хінця були такѝ:

„Чи бачивъ ты добре того жовнѣра, що стрѣливъ до тебе?

„Такъ, я бачивъ его добре, бо заки вôнъ стрѣливъ до мене, розмовлявъ передъ тымъ зô мною досыть довго".

„На случай если бы мы привели ту бôльше жовнѣрôвъ, чи мôгъ бы ты пôзнати мѣжь ними того жовнѣра?"

„Безъ сумнѣву, що такъ, але я его не хочу оскаржувати".

„Якъ! Ты не хочешь намъ его показати? Чому?"

Блѣдый мовь мара Хінець розкрывъ широко очи, въ котрыхъ загравъ чудный огонь. Вôнъ пôдвѣвъ ся и пôднѣсъ руку.

„Вы могучѝ и ученѝ Росіяне не знаете чому? Вы не розумѣете того? Я вамъ скажу. Невдовзѣ прійде ся менѣ вмерти; я знаю про се, я се чую. Але я хочу вмирати спокôйно, безъ злости на свѣтъ. Отсе причина, чому я, покидаючи сей свѣтъ, хочу ему простити. Я не хочу бути причиною бôльше терпѣнь. Выжь повиннѝ розумѣти, що не повинно гинути двохъ: если се можливе, то я лишь оденъ повиненъ умерти".

„Алежь бо, якъ ты намъ не вкажешь того жовнѣра, то мы можемо зробити похибку и замѣсть винного покарати невинного".

„Чи такъ?" крикнувъ умираючій Хінець, а на его лици малювала ся якась маестатична величність. „Вы установили судъ, щобы оскаржувавъ, судивъ и каравъ, хочь я собѣ того не жичу! Чижь се не соромъ, дикуньство та збродня? Тому, що хтось вчинивъ щось лихого менѣ а не вамъ, вы хочете его за те убивати? Якимъ правомъ? Се моя особиста справа, моя! Я не взывавъ вашои силы мстити ся за мене. Вôнъ мене убивъ, я ему прощаю. Се зависить вôдъ мене. Єсли я того не хочу, вашѝ ролѣ злишнѝ. Я прощаю. Не потребуете вже довше судити".

Російскѝ урядники стояли мовь прикованѝ. Ихъ мозги, привычнѝ выдавати свôй судъ на лихихъ принціпахъ всхôдного понятя о справедливости, не були приготованѝ на такій ударь. Настала мовчанка. Въ кôнци оденъ зъ нихъ поспытавъ:

„Єсли мы не покараемо его, то вôнъ може знову накоити якого лиха для другихъ".

„Нѣ, нѣколи", горячивъ ся чимъ разъ бôльше Хінець, „вы въ блудѣ. Єсли вы его покараете то вы его тымъ подрочите и вôнъ стане тодѣ грѣшити зô злого наклону. А якъ я ему прощаю то вôнъ вже нѣкому не заподѣе зла. Вôнъ того бôльше не зробить, бо буде прощеный".

Помимо того еґзамінуючій судя казавъ привести бôльше число жовнѣрôвъ а мѣжь ними и того, котрого найбôльше пôдозровали о убійство Хінця. Коли жовнѣры по одному переходили передъ Хінцемъ, вôнъ заодно повтарявъ: „Нѣ, не той".

На кôнци надôйшовъ пôдозрѣлый о злочинъ жовнѣръ, а коли поглянувъ на зболѣле лице Хінця, задрожавъ на цѣлôмъ тѣлѣ. Хінець вдивлявъ ся хвильку въ лице жовнѣра середъ глубокои тишины. По хвили спытавъ судію: „Яка буде кара тому жовнѣрови, если бы я вказавъ на него?"

„Єго бы заслали до тяжкихъ робôтъ на цѣле жите".

„Я не оскаржую нѣкого, я мôгъ бы помылити ся, се не той жовнѣрь. Але помимо того всего я прощаю, щобымъ мôгъ умерти спокôйно. Сеся кара принесе ему хосенъ".

Еґзамінуючій судія, бачучи, що въ той спосôбъ не договорить ся зъ Хінцемъ, поспытавъ его строгимъ урядничимъ голосомъ: „Ты мусишь вказати виновника. Се мôй приказъ и се есть твоимъ обовязкомъ. Твое поведене противить ся законови и справедливости".

„Мовчи и не говори менѣ про мôй обовязокъ. Що есть моимъ обовязкомъ ты сего не знаешь, се моя лична справа. Єслижь се твоимъ обовязкомъ слѣдити за виннымъ чоловѣкомъ, що ставъ невиннымъ наслѣдкомъ мого прощеня и выляти на него всю пôмсту, котра тебе цѣлковито не доторкае, се твоя справа. Я не хочу мати нѣчо спôльного зъ тою гидотою. Хочбы ты менѣ десять разôвъ спроваджувавъ жовнѣрôвъ и пытавъ ся, котрый зъ нихъ винный, я тобѣ все скажу: „се не той," а если бы ты помимо того выбравъ одного зъ нихъ, що пôсля твого переконаня стрѣливъ до мене, и ставъ бысь его судити и покаравъ, то я тобѣ заявляю, що ты въ десятеро бôльшій виновникъ противъ мене. Ты ставъ бы тодѣ проступникомъ. Я прощаю".

Хінець, коли говоривъ сѝ слова, дрожавъ на цѣлôмъ тѣлѣ, а коли скôнчивъ, упавъ зъ утомы.

„Я прощаю" було его послѣднымъ словомъ. Вôнъ вже не вôдзыскавъ притомности, а въ годину пôзнѣйше умеръ. Навѣть найтвердшѝ душѣ офіцирôвъ зрушили ся на видъ тои маестатичнои смерти, а декотрѝ навѣть плакали. Такъ похилили ся цівілізованѝ головы христіяньскои Европы, упокоренѝ и завстыдженѝ, передъ трупомъ поганина - Хінця.

С. Макаръ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Счень		
1	Ч.	Вонифатія
2	П.	Игнатія евмуч.
3	С.	Юліянія
4	Н	Передъ Рожд. Анастасіи
5	П.	10 муч. критскихъ
6	В.	† Навечере, Евгенія
7	С.	Рождество Христове
8	Ч.	Соборъ Пр. Богор. Іосифа
9	П	Стефана. Теодора
10	С	20.000 муч. въ Никомидіи
11	Н.	По Рожд. Дѣтей убит. у Вифл.
12	П.	Анисіи. Теодоры
13	В.	Меланія
14	С.	Обрѣз. Госп. и Василія Вел.

— **Страшный** злочинъ вôдкрыто въ селѣ Володзѣ, бѣля Бочиньска, въ Росіи. Одна тамошна селянка черезъ довшій часъ удержувала любовнѝ зносины зô шваґромъ, овочемъ чого було 9. дѣтей. Всѣ тѝ дѣти нелюдяна мати вбивала сейчасъ по ихъ народженю, закопувала до вже напередъ приготованои до того ямы и присыпувала землею.

Звѣрску матѣрь, дѣйсну женщину-гіену увязнено.

— **Дежь** еще не загнала лиха доля безталанныхъ Русинôвъ? Пôсля послѣдной переписи, живе на Гавайскихъ островахъ 85 Русинôвъ, а на Кубѣ 7.

— **Золото** — се смерть. Судію Дж. А. Люиса, якій числивъ 76 лѣтъ, и его 60-лѣтну жену найшли оногды на ихъ фармѣ близь Елмайра, Ваш. помордованыхъ. Обое супруги мають сокирою порозбиванѝ головы и якъ свѣдчать деякѝ слѣды, мабуть довго боронили ся, заки погибли пôдъ ударами своихъ катôвъ. Ся пара людей уходила за великихъ скупарôвъ. Всѣмъ звѣсно було, що супруги не мали довѣря до банкôвъ и переховували въ зелѣзнôй касѣ кôлькасотъ тысячь долярôвъ въ золотѣ. Тѝ скарбы стали ся причиною ихъ смерти. Зелѣзну касу найшли розбиту динамітомъ, а по грошахъ и злочинцяхъ анѣ слѣду.

— **Нечувана** подѣя стала ся недавно въ Харковѣ, на Украинѣ.

Передъ тамошнымъ трибуналомъ коронным вôдбула ся розправа проти 200 селянъ зъ ґуберній: курскои, харкôвскои, саратôвскои, полтавскои и екатеринославскои за розрухи въ часѣ сегорôчнои весны. Вже тодѣ покарано богато селянъ въ адміністраційнôй дорозѣ: каторгою, Сибіромъ, буками и т. п. Въ селахъ, де були розрухи, розмѣщено козакôвъ, абы знущали ся надъ людьми, якъ лише могуть. Крôмъ сего поставлено селянъ ще передъ судъ въ Харковѣ. Обжалованыхъ мали боронити найлѣпшѝ адвокаты зъ Петербурга, Москвы и Кіева. Коли въ часѣ розправы оборонцѣ почали оповѣдати причины розрухôвъ, предсѣдатель трибуналу не дозволивъ имъ навести нѣ одного примѣру въ оборонѣ обжалованыхъ. Въ наслѣдокъ сего адвокаты гуртомъ выйшли зô салѣ и повѣдомили трибуналъ письменно, що не могуть пôдниматися обороны селянъ, бо не дозволено имъ навести нѣ однои причины розрухôвъ. Предсѣдатель трибуналу вôднѣсъ ся зъ сею заявою до міністра судовництва и на его приказъ всѣхъ десятьохъ адвокатôвъ сковано и замкнено тымчасомъ до вязницѣ, а небавомъ мають выслати ихъ на Сибіръ. И чи чувавъ хто, абы щось подôбного дѣяло ся въ котрôй небудь цивілізованôй державѣ? Де ту льоґіка, повага судôвъ и справедливôсть? Щось такого лучае ся лише въ Росіи — царствѣ кнута.

— **Жиды** зъ цѣлого свѣта еміґрують гурмою до Америки. Зъ найновѣйшого рапорту головного еміґраційного комісаря дознаемо ся, що въ фіскальнôмъ роцѣ 1902 прійшло до Спол. Державъ 57.688 сынôвъ Израиля. Сѝ числа о стôлько неточнѝ, що богато жидикôвъ подае ся за Москалѣвъ, Нѣмцѣвъ, Мадярôвъ и Полякôвъ. Въ дѣйсности прійшло ихъ сюда около 100 тысячь.

— **Поліція** въ Петербурзѣ (Росія) впала на слѣдъ ватаги злодѣѣвъ, походячихъ зъ высшихъ клясъ суспôльныхъ и зачисляючихъ себе до такъ званыхъ „золотыхъ паничѣвъ." Межи злодѣями е сыны ґенералôвъ, радникôвъ и иншихъ высокихъ достойникôвъ. Злодѣѣ допускали ся крадѣжи лишь у „своихъ", т. е. въ кругахъ т. зв. высшого товариства, а робили се въ ориґінальный спосôбъ: ходили „зъ візитами". По 4 або 5 робили въ якôмсь домѣ візиту и пôдчасъ коли всѣ сидѣли зъ родиною въ сальонѣ, одинъ закрадавъ ся до столовои комнаты, розбивавъ тамъ шафку и выкрадавъ срѣбло та всѣлякѝ дорожшѝ рѣчи. Той, що кравъ, бувъ звычайно вправнымъ, фаховымъ вломникомъ, котрого другѝ брали зъ собою. Въ той спосôбъ „золотѝ паничѣ" обôкрали якогось ґр. Володимира Мечнѣкова, вдову по ґенералѣ, якусь Биляшевичеву и богато иншихъ родинъ.

— **Грôзне** землетрясене навѣстило російскій Туркостанъ и надѣлало міліоновѝ пакости. Въ самôмъ тôлько Андіянъ завалило ся 1600 домôвъ, а 2500 осôбъ втратило жите пôдъ звалищами. Те саме стрѣнуло кôлька иншихъ мѣстъ и мѣсточокъ.

— **Громадску** касу обôкрали невыслѣдженѝ доси злочинцѣ въ селѣ Бодрогшорѣ, земплиньского коміт. на Угорщинѣ. Въ касѣ було пôдъ ту пору кôлька тысячь коронъ. О крадѣжь пôдозрѣвають прохожихъ цыганôвъ.

— **Корабель** »Менгесетъ« уратувавъ и привѣзъ до Бостонъ, Мас. 15 люда залоги зъ пароходôвъ „Френъ Пелмеръ" и „Луисе Б. Крейві", якѝ передъ двома тыжнями зъударили ся пôдчасъ мраки и потонули на Антлянтійскôмъ океанѣ. Нещаснѝ моряки блукали 4 дни по морю на малесенькихъ човенцяхъ безъ ѣды и напиткôвъ, середъ бурѣ и зимна. Шѣстьохъ зъ нихъ збожеволѣло зô страху и горя, та й вôдобрало собѣ жите, а прочихъ навґôвъ умерлыхъ перенесено на корабель. Найдено ихъ вôддали 45 миль вôдъ морскои лѣхтарнѣ Гайландъ, коло побережа Масачусетсъ.

— **Велика** пожежа лютувала въ копальняхъ нафты въ Бориславѣ (Галичина). Загаломъ згорѣло 19 закопôвъ, 7 домôвъ. 14 машинъ до верченя, 41 резервоарôвъ, наповненыхъ нафтою, 1 велика шопа зô знарядами и кôльканайцять вежъ. Шкоду обчисляютъ на 200 тысячь коронъ. Въ огни погибъ оденъ робôтникъ, а трехъ тяжко покалѣчило. Причиною пожежѣ бувъ выбухъ ґазôвъ въ копальни Товариства акційного для нафтового промислу.

— **Вôдъ** 10 днѣвъ скаженѣли на пôвнôчныхъ моряхъ страшнѝ бурѣ. Коло береґôвъ Норвеґіи розбило ся и затонуло два великѝ, купецкѝ. кораблѣ и 5 рыбацкихъ. Около 30 осôбъ втратило при тôмъ жите.

— **Славнозвѣсна** спѣвачка, С. Крушельницка, Русинка, выступае вôдъ латиньскихъ рôздвяныхъ святъ, якъ доносять американьскѝ часописи, въ неаполітаньскôмъ театрѣ Санъ Карльо (Италія). Дописуватель найбôльшои часописи въ Америцѣ, „New York Journal" телеґрафуе, що Крушельницка выступае зъ величезнымъ поводженемъ, а публика одушевлена еи спѣвомъ.

— **До** жидôвскои божницѣ въ Новôмъ Садѣ, на Угорщинѣ, добули ся невыслѣдженѝ доси злочинцѣ и розбивши зелѣзну касу, вкрали 70 тысячь коронъ. Мѣжь жидами цѣлого комітату гомонить наслѣдкомъ сего одно велике и сумне „Ай вай"...

— **Недостача** твердого угля дае ся вôдчувати по всѣй Америцѣ. Народъ мерзне по великихъ мѣстахъ, немовь на Сибірѣ, проклинае угляный тростъ, а мѣсцями кидае ся зъ розпуки на компанічнѝ склады и силомôць розграблюе уголь, розумѣе ся — безплатно. Такъ стало ся недавно въ Ансоніи, Кон., Бофало, Н. Й., Філаделфіи, Па., Чікаґо, Ил. и по другихъ мѣстахъ.

— **Зелѣзнича** катастрофа лучила ся минувшого тыжня на шляху канадійскои зелѣзницѣ „C. P. R". Особовый поѣздъ, якій ѣхавъ зъ Галіфаксъ до Мантреалъ, Онтеріо, выскочивъ изъ шинъ 70 миль за мѣстомъ Галіфаксъ. 38 осôбъ погибло на мѣсци, а раненыхъ е 12. Кôлька ваґонôвъ розбило ся.

— **Италійскѝ** часописи доносятъ, що въ Неаполи живе одна женщина, котра породила нѣ менше нѣ бôльше, лише 62 дѣтей. Гарне число, хочь куда! Родила що року по двое, по трое, а иногдѣ й бôльше, тожь назбирало ся ихъ цѣла громада. „Велика" мати числить теперь 57 лѣтъ и починае вже нездужати. Пора... Жителѣ Неаполя подали просьбу до короля, щобы вызначивъ для неи 1800 лірь рôчнои платнѣ.

— **Высшій** судъ державы Индіени порѣшивъ, що робôтникамъ мае выплачувати ся ихъ зарôбщина що тыжня, не якъ доси, що два або чотыри тыжнѣ.

Викторови Гладикови и Яцкови Кодѣ, котрѝ на силу хотѣли ся впхати до рускои гр. к. парохіи въ Джерсі Сіти, Н. Дз. яко еи члены за юдиный грôшь, комитетъ церковный звернувъ назадъ ихъ нещиру рôчну колекту и разъ на все заперъ имъ вступъ до парафіи, а то на тôй пôдставѣ, що оба були и суть якъ найбôльшими ворогами джерсіситскои парохіи и церкви и де лишь м жуть, то рыють, будь при барѣ по сальонахъ будь лазять по гавзахъ и роблять неспокôй, закладають брацтва противъ джерсіситскихъ, бо ихъ головною цѣлею е: робити всегда неспокôй, щобы тымъ лекше затягнути людей пôдъ „цареславіе." Се добре, що джерсіситскѝ громадяне, завчасу пôзнали ся на тыхъ фарбованыхъ лисахъ и ихъ вôдъ себе прогнали, бо инакше моглибъ були згаданѝ індивідуа не трохи принести шкоды джерсіситскôй парохіи и новôй церквѣ.

— **Майнеры** въ стейтѣ Огайо домагають ся пôдвысшеня платнѣ о 20 процентъ. Въ противнôмъ случаю грозять страйкомъ.

— **Ходить** поголоска, що цароставнѝ въ Ансоніи выгнали свого батюшку Птольомея а хотять запросити до себе на парафію о. Өеофана Обушкевича зъ Магані Сіти, Па.

— **Зачуваемо**, що головный орґанізаторъ нового москвофулского братства дѣвыческаго въ Ню Йорку, (гм!) Грыцъ Гыжа (ъ) зводить дѣвчата до братства въ той спосôбъ, що скликуе ихъ впередъ на трактаментъ а потôмъ спѣвае такѝ пѣсни, якѝ лишь „пастуси" въ краю по поляхъ коло коровъ выспѣвують!

Епископъ Серафимъ, що прибувъ недавно отъ „Востока" до Америки и осѣвъ въ Йонкерсъ, Н. Й., наваривъ не мало кашѣ цареславному епископови Тихонови и его місіѣ! Власне въ той самъ часъ, коли въ Ню-Йорку за грошѣ бѣдного російского хлопа (котрый пухне зъ голоду) епископъ Тихонъ зъ протоереємъ Хотовицкимъ пєбудовали дуже дорогу церковь и пускали людямъ тумана, що ихъ місія росте мовъ на дрôжджахъ, — кôлька цареславныхъ парафій то дуже близько Ню-Йорку не хоче довше оставати пôдъ опѣкою епископа Тихона. Наслѣдкомъ сего протоерей Хотовицкій ажь захорувавъ и положивъ ся до лôжка, а Тихонъ, мѣсто вôд'ѣхати до Сенъ Франціско, ходить по нюйорскихъ контрахъ и стараеся намовити людей, абы не покидали его місіи; якъ звѣсно, еп. Тихонъ екскомунікувавъ (выклявъ) епископа Серафима, однакъ анѣ Серафимъ анѣ его прихильники не зважають на тое. Серафимъ сидить дальше въ Йонкерсъ а его парохіяне вже бôльше пôдъ Тихона не вернуть, а й другѝ цареславнѝ парафіѣ, котрѝ не хочуть записати своеи кровавицѣ Тихонови, перейдуть на сторону Серафима.

Артистичный календарь.

Послѣдными днями получилисьмо примѣрникъ артистичного календара, роздаваного п. Йосифомъ Тринеромъ, звѣснымъ фабрикантa Тринерового Американьского Еліксіру гôркого вина. То прекрасне дѣло буде приманюючою оздобою въ каждôмъ „парльорѣ" Хтобы хотѣвъ мати такій календарь, най пришле 10 цт. въ маркахъ почтовыхъ на адресу: **Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.**

ВСЯЧИНА.

Патріотична промова.

Одинъ австральскій народный учитель мавъ таку промову въ день коронаціи короля Едварда: „Нашь монархъ е володѣтелемъ однои части свѣта, 100 пôвостровôвъ, 500 гôръ, 100 морь та озеръ, 2.000 рѣкъ и 10.000 островôвъ! На его знакъ стае пôдъ оружемъ 900.000 вôйска, якъ порушить головою, выплывае 1.000 кораблѣвъ изъ 1000.000 моряками. Коли ступае по земли — 30 міліонôвъ людей чуе вôдгомôнъ его крокôвъ. Асирійска держава не мала такъ численного населеня, Картаґіна не ширила такого постраху, римска держава була слабосильна, а Греція — була маленькимъ селомъ въ порôвнаню до великобритійскои державы!" Досыть!

Щасливый островъ.

Король Едвардъ загостивъ пôдчасъ своеи подорожи такожь и на островъ Менъ, якій лежить на ирляндскôмъ морю. Вôдъ часу вôдвѣдинъ Едварда I. (панувавъ вôдъ 1272—1307 р.) не вступавъ тамъ жаденъ анґлійскій король. Островъ замешкують Кельты и вôнъ є майже зовсѣмъ осôбною державою. Островъ Менъ пôдлягае прямо анґлійскôй коронѣ и мае свое власне правительство. Єго парляментъ складае ся зъ двохъ палатъ — высшои та низшои. Выборы до высшои палаты вôдбувають ся вôдъ 1859 р. въ означеныхъ речинияхъ, а выборцѣ являють ся звычайно всѣ на выборы. Менъ вôддаленый вôдъ побережа Анґліи 60 анґлійскихъ миль. До коштôвъ удержаня арміи та маринарки не причиняе ся анѣ сотикомъ. Зводси вôнъ и щасливый, бо нема тамъ великихъ податкôвъ анѣ драчѣ.

Злобне завѣщане.

Оденъ богатый Анґлієць написавъ нечувано злобне завѣщане. Деякѝ фраґменты того завѣщаня звучать. Моѣй жѣнцѣ Елисаветѣ, що сталась моею жѣнкою черезъ мою власну дурноту, та мое добре назвиско покрыла ганьбою, записую рôвно 5 фунтôвъ штерлінґôвъ, а рôвночасно вôдписъ старого завѣщаня, въ котрôмъ зробивъ я бувъ еѣ одинокою наслѣдницею мого майна (140.000 ф. шт). Моѣй сестрѣници Марґаретѣ, що систематично запивала ся кождои недѣлѣ памѣсть того, щобы пойти до церкви, лишаю 5 шилінґôвъ най она увôльнить мене вôдъ тои приемности, абы ишла за моимъ похорономъ, а за тое най лишить ся въ хатѣ и на мою памятку най порядно упе ся. Моему приятелеви, Королеви Гунаръ, записую мінογу, изза того, що не могу ему оставити вужа. Та мінога най ему пригадуе, що я выховавъ его якъ вужа на моихъ грудяхъ па те, щобы вôнъ представлявъ мене въ клюбѣ яко найпогапѣйшого скупця. Мôй служащій одержить 5 пенсôвъ на купно стрычка, щобы коли за лайдацтва зôстане засудженый на смерть черезъ повѣшене, а шерифъ забувъ бы стрычка, не потреба було на мѣсци страченя ждати на выконане засуду. Крôмъ повисшихъ леґадôвъ записую цѣле майно на добродѣйнѝ цѣли (ту слѣдують вычисленя).

Лѣкъ на безсонність.

Звѣсный фізиольоґъ Гоксли, доказуе на основѣ довголѣтнихъ дослѣдôвъ, що хто не може спати, повиненъ накрывати ся въ лôжку зъ головою. Наколи такъ накриемо ся слѣдуе тяжке вôддыхане, бо до нашихъ легкихъ доходить менше воздуха, а також и менше тлену. Ся послѣдна обставина причиняе ся найбôльше до скорои дрѣмоты. Чимъ менше тлену достае ся до нашого орґанізму, тымъ бôльше стаемо ся оспалыми, тымъ скорше и твердше заснемо. Навѣть звѣрята, якъ пр. псы и коты, звивають ся въ клубокъ, коли идуть спати, а голову кладуть въ сей спосôбъ, абы дотикала ихъ шерсти, котра е перепоною въ вôддыханю. Навѣть птахи пôдчасъ сну ховають голову пôдъ крило, а всегда лишь тому, щобы скорше заснути.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный председатель — о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-председатель.....М. Кравчишинъ NORTHAMPTON, PA.
Заст. касіера.....И. Глова EXCELSIOR, PA.

Радні:
М. Турокъ.....Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.....Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.....Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь.....McKeesport, Pa.
Андрей Добошь.....Lansford, Pa.
Ив. Сабагъ.....Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:
о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчôвъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Вступайте до „Союза“.

Каждый членъ платитъ на мѣсяць тôлько 70 центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете 600 доларôвъ посмертного, а 300 дол. за жену и всѣлякій другій запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центôвъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды достане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашій дѣти до „Союза“. Дѣти можна записувати лишь такій, котрій маютъ оденъ рôкъ житя, або больше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ дôстанете далеко больше якъ въ котрôй небудь асекураціи (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ орґанізаціяхъ, котрій выступаютъ противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своеи рускои орґанізаціи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Просимо

Вп. секретарôвъ „Союза“, щобы подавали точни адресы нововступившихъ дорослыхъ членôвъ „Союза“, записаныхъ на цѣле посмертне сейчасъ до редакціи „Свободы“. Такъ само просимо подавати намъ якъ найточнѣйше всякій змѣны адресôвъ членôвъ „Союза“, списъ членôвъ суспендованыхъ, выступившихъ, вымазаныхъ, вôдъѣхавшихъ до краю и умершихъ.

Редакція „Свободы“.

Повѣдомлене.

Взываю всѣхъ секретарôвъ М. Р. Н. С. братствъ належачихъ до Р. Н. С. щобы всѣ документы, мони ордеры, чеки або драфты посылали вôдъ теперь до нового головного секретаря.

S. JADLOWSKY, Box 76, **JERSEY CITY, N. J.**

Дано въ Олифантъ, дня 10. децембра р. 1902.

о. Н. Стефановичь, гол. председатель Р. Н. С.

Важне

повѣдомлене.

Всѣ рѣчи якъ чартеръ, печатка, книжки, друки, вôдзнаки и т. д., высланій гол. секретаремъ до поодинокихъ вôддѣлôвъ суть власностію Р. Н. С. длятого при выступленю изъ Союза даный вôддѣлъ мае звернути всѣ рѣчи на адресу гол. председателя Р. Н. С.

Дня 20. децембра, 1902.

М. Стефановичь, гол. председатель Р. Н. С.

ПОСМЕРТНІ † ВѢСТИ.

Дня 15. новембра зôставъ забитый стріткарою въ Madison, Ill., Иванъ Головачь, родомъ зъ Полянъ, повѣту Краснянського въ Галичинѣ.

Убитый бувъ самотный, и числивъ 25 лѣтъ. Ив. Г. бувъ членомъ брацтва св. Михаила и Р. Н. Союза ч. 14. — Вѣчная ему память!

Рухъ

въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

Рôчный мітинґъ братства св. Арх. Михаила въ Eleonor, Pa. на котрôмъ выбрано новый урядъ на рôкъ 1903., вôдбувъ ся 14 грудня с. р. До нового уряду увôйшли: Николай Добровскій, председатель: Юрій Шпонтакъ, мѣстопредсѣдатель; Семанъ Прочко, касіеръ; Онуф. Ксеначь, заст. секретаря; Иванъ Канторъ, касіеръ; Ант. Ковальчикъ, заст. касіера.

Повѣдомлене.

Вôддѣлъ 50. Р. Н. Союза въ Desloge, Mo. повѣдомляе всѣхъ своихъ членôвъ, що мітинґи братскій будуть вôдбувати ся кождого мѣсяця въ другу недѣлю о год. ½ до першои. Всѣ письма до братства треба адресувати на адресу нового секретаря.

John Galayda
Box 23, Desloge, Mo.

Важне.

Братство св. Василія Вел. въ Priceburg, Pa. буде принимати новыхъ членôвъ (до братства и до „Союза“) черезъ два мѣсяцѣ: сѣчень и лютый за знижену цѣну, т. е. $3.00.

Русины вступайте до рускихъ братствъ и до „Р. Н. Союза“, бо то найлѣпша орґанізація и найтаньша асекурація.

Андрѣй Гальчакъ, председатель, Юрко Фатагъ, секретарь,

Повѣдомлене.

Въ брацтвѣ св. Андрея въ Вреславъ, Па. ч 30. въ Р. Н. С. зôставъ выбраный слѣдуючій новый урядъ на рôкъ 1903. Иванъ Ґмитрикъ, предсѣд. Антôнъ Скробыля, касіеръ; Томко Швастъ, секр; Йосифъ Леньо, заст. предс. Тимофтей Леньо, заст. кас. Йосифъ Лепьо, заст. секр. Миколай Сивикъ, и Сидоръ Осьоракъ, опѣкуны хорыхъ, И. Дудусь, хорунжій. Семенъ Савка, капітанъ, Феско Мурайка, дверникъ, Трофимъ Поливка, пôсланець, Михаилъ Братко, Иванъ Сенько, Стефанъ Поливка, конт. комісія.

Всѣ короспонденціи вôдносячій ся до Братства адресувати на

Thomas Shvast,
Breslau, Pa. Luz. Co.

Братство св. Арх. Михаила вôддѣлъ 51. Р. Н. С. въ Yatesboro, Pa. выбрало на рôкъ 1903 слѣдуючихъ урядникôвъ: Петро Шевчикъ председатель, Филипъ Валько мѣстопред., Иванъ Ґабрикъ секретарь, Мих. Керпчаръ заст. секр., Грыць Сембратъ касіеръ, Олекса Бодакъ контрольоръ, Мартинъ Любчакъ дозорця хорыхъ. Мітинґи вôдбуваютъ ся въ першу недѣлю въ мѣсяцю, въ гали п. П. Шевчика. Адресъ братства:

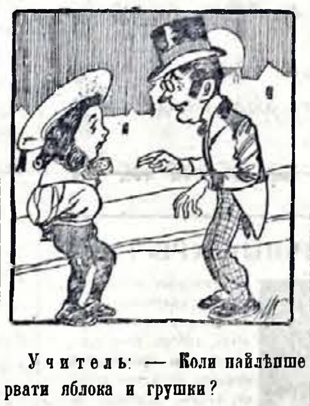
John Gabrik,
Yatesboro, Pa. Armstrong Co.

— **Въ** Jersey City, N. J. вôдбувъ ся дня 24. дец. б. р. рôчный мітинґъ братства св. Петра и Павла, на котрôмъ выбрано слѣдуючій урядъ на 1903 р.

Цѣшлякъ Теодоръ, предс. Бѣляньскій Ал., заст.; Голодъ Діон. секр.; Сандовичь Андр., заступ.; Марковичь Ксав.. кас.; Карлякъ Ив. заст.; Чомко Стеф. и Гованьскій Ив. опѣкуны хорыхъ; Кирчôвъ Конст., Ковальчикъ Ем. и Пôдлипчакъ Гр., контрольна комісія; Семаникъ Ив., маршалокъ; Войтовичь Патомій, заст.; Сандовичь Кондр. и Ткачикъ Теод. до порядку въ гали; Ходаба Ит. и Ромцьо Романъ до фанъ; Пупчикъ Ник. и Романчикъ Осифъ, колекторы церковній въ братствѣ.

Потверджено давну ухвалу, що хто не буде плативъ колекты на церковь, то буде вымазаный зъ братства. Запомогу посмертну по мужу пôднесено зъ $200 на 250, а по женѣ зъ $50 на 75. Ухвалено въ януару и февруару 1903 р. пріймати безъ вступного. Мітинґъ вôдбувъ ся спокôйно и въ якъ найлучшôмъ порядку.

Въ школьнôмъ огородѣ.

Учитель: — Коли найлѣпше рвати яблока и грушки?

Ученикъ: — Тодѣ... тодѣ... тодѣ... якъ песъ привязаный.

На науцѣ религіи.

Катехитъ: — Що треба дѣлати, абы пôти до неба?

Ученикъ: — Вмерти, прошу отця катехита.

Братя робôтники!

Трохъ Вашихъ братôвъ, честныхъ Русинôвъ и членôвъ „Союза“ сидитъ въ арештѣ. Дôстались они тамъ не за злодѣйство, або за яку другу провину, але за те, що пôдчасъ страйку боронили робôтничу справу. Братя! Жены и дѣти тихъ 3 робôтникôвъ, хотятъ ѣсти а ихъ мужѣ и вôтцѣ сидятъ замкненій въ арештѣ! Але ще не конець на томъ, бо компаністы старають ся всѣми силами, щобы они були засудженій на довгій лѣта арешту.

Братя, поможѣть имъ! Сежь не чужій люде, а вашій рôдній братя; се не скебы, а юнійній робôтники майнеры.

Жертвы присилайте на адресъ редакціи Свободы, Svoboda, Box 418, Olyphant, Pa.

Кожда хочь и найменча жертва буде публично поквитована и за кожду хочь найменчу жертву дякуе вамъ въ имени увязненыхъ вже наперeдъ

Комітетъ.

☛ **Просимо** нашихъ читателѣвъ, щобы при змѣнѣ адресы подавали также свôй давный адресъ.

Редакція.

Зъ рускихъ приповѣдокъ.

Якъ Богъ сотворивъ шляхту.

Коли Богъ почавъ творити всякій народы, то налѣпивъ шляхты зъ тѣста, а Русина влѣпивъ изъ глины. Налѣпивъ тай поставивъ на сонце, абы сохли. Якось забѣгъ туды песъ, то Русина не рушавъ, бо бувъ глиняный, а шляхту зъ тѣста всю поѣвъ. Тодѣ Богъ казавъ ангелови взяти пса за вуха и бити о дерева. Вдаривъ ангелъ псомъ о вербу — зъ пса выскочивъ шляхтичь Вербицкій; вдаривъ о березу — выскочивъ Березовскій; вдаривъ о букъ — выскочивъ Буковскій; вдаривъ о явора — выскочивъ Яворскій и т. д.

Циганъ пôдъ шибеницею.

Злапали разъ були циганчука, що вкравъ сало, та за дурне сало мали го повѣсити. Обступили довкола люде шибеницю, а старого цигана пустили до сына, щобы го ще хоть послѣдный разъ узрѣвъ. Старый тогды каже:

— Панове ґазды, вы будете того дѣтвака вѣшати! Вôнъ заразъ повисне, але най я ему ще хоть разъ заграю на скрипку, най вôнъ собѣ ще хоть передъ смертевъ потанцюе.

Люде въ смѣхъ тай кажуть:

— Грай, циганьска вѣро!

Имъ то було ще на руку, щобы ся насмѣяти А старый циганъ грае та приспѣвуе:

Гоца драла, гоца-дри,
Куды рѣдко, куда дри!

Циганчукъ змѣркувавъ собѣ добре, куда рѣдко, тай въ ноги! Пропавъ на нынѣшный день.

Вѣшайте того, хто хоче.

Провадили цигана пôдъ шибеницю, а вôнъ ся просить: Мои добрій люде, що вамъ Богъ давъ? Що вы вôдъ мене хочете, за що вы мене вѣшати ведете, що я вамъ винен? Отъ пустѣть бѣдне циганище, пустѣть, та не вѣшайте!“

— „Ба“, сказавъ хтось зъ вартôвникôвъ, — „коли паны хотять, мы мусимо робити.“

— „Та дай вамъ, Боже, здоровле, добрій люде!“ — пôдфативъ циганъ за слово — „то повѣшайте панôвъ, коли паны хотять; на що вамъ бѣдного цигана вѣшати, коли вôнъ не хоче, та ще й просить ся; вѣшайте того хто хоче.“

Сповѣдь цыгана.

Прійшовъ цыганъ до сповѣди, тай пытае ся ксьондза, чи е за тото грѣхъ, що вôнъ свиню выгнавъ зъ гороху. — А вôнъ бувъ напередъ въ ксьондза, тай выймивъ зъ гороху мясо. — А ксьондзъ каже: Нѣ, добресь дѣло зробивъ. Потому пытае ся; А ще, ксенжи добродзею, чи тото грѣхъ, що я передъ святымъ Николаемъ шапку здоймивъ? А вôнъ вкравъ вже шапку ксьондза, котрый поставивъ свою шапку передъ образомъ святого Николая. А ксьондзъ каже: Нѣ, то такой добре дѣло. А чи грѣхъ, же я вôдъ ксьондза вовка вôдогнавъ? А вôнъ вкравъ въ ксьондза футро зъ вовкôвъ, котре стояло на боцѣ. А ксьондзъ каже: Нѣ, се также добре дѣло. А цыганъ пытае ся ксьондза, чи вôнъ буде кому тото казати, же ся цыганъ передъ нимъ сповѣдавъ? А ксьондзъ каже: То не можна казати, бо менѣ бы языкъ врѣзали. Цыганъ выйшовъ вôдъ сповѣди, забравъ тотй рѣчи, зложивъ собѣ на пакунокъ, а самъ вклякъ и молитвы говорить. А ксьондзъ заглянувъ, же нема нѣ шапки нѣ футра и каже до цыгана, щобы му вôддавъ, бо вôнъ буде го скаржити. А цыганъ выставивъ языкъ до ксьондза и показавъ, же якъ буде казавъ кому, то му языкъ врѣжуть. И ксьондзъ бѣдачиско мусѣвъ подарувати футро и шапку.

И его пôзнавъ.

(Урывокъ зъ москвофульскихъ розговорôвъ при „барѣ“).

Кумъ Жабковъ: — Мôй песъ, куме, занюхае вамъ московскій рубель въ кишени.

Кумъ Гадикъ: А я мавъ такого пса, що пôзнававъ кождого зрадника, запроданця и злодѣя. Такихъ кусавъ на смерть.

Кумъ Жабковъ: И що зъ нимъ стало ся?

Кумъ Гадикъ: Та я застрѣливъ его, бо въ кôнци — уявѣть собѣ — кинувъ ся и на мене...

Вже кôнчить ся друковати Календарь „Союза“ на рôкъ 1903.

Коштуе лишь 25 центôвъ!

Календарь мѣстить въ собѣ кромѣ многихъ поучаючихъ и цѣкавыхъ рѣчей и образкôвъ также **Уставъ церковный**.

Цѣна календара назначена тому така низька, щобы рускій календарь „Союза“ мôгъ найбѣднѣйшій собѣ купити, а не выдававъ центôвъ на чуже дранте.

Просимо всѣхъ секретарѣвъ „Союза“ и рускихъ братствъ, щобы сейчасъ написали намъ скôлько прислати на ихъ руки календарѣвъ и щобы прислали заразомъ грошѣ. Тыхъ, що не зложили рахунку ще зъ тамтогорôчныхъ календарѣвъ просимо, щобы сейчасъ такій рахунокъ зложили.

„Svoboda“,
Box 418
Olyphant, Pa.

Немовъ блоха въ перинѣ.

— Паночку, возмѣть насъ до себе на нôчь.

— Не могу дѣточки, бо въ мене нема ту свого дому. Я прохожій.

— О, се нѣчого, можете насъ приняти, можете.

— Та де?

— У васъ таке велике черево, що мы оба примѣстимо ся у нѣмъ выгôдно, немовъ убога блоха въ перинѣ.

Ч.

Де е?

Где есть Петро Макухъ, родомъ зъ Мысцовы, повѣту Кросно, Галичина. Передъ 5 мѣсяцями выѣхавъ до Америки и не чути о нѣмъ анѣ въ краю анѣ ту. Хто бы о нѣмъ знавъ або вôнъ самъ най напише до брата:

John Galayda,
Box 23, Desloge, Mo.

Где есть

Настя Гатала родомъ зъ Полянъ Мысцѣвскихъ, пов. Кросно, Галичина. Еи нареченый хоче ся зъ нею бачити. Хто бы о нѣй знавъ або она сама най дасть знати еи брату на адресу:

John Ardan,
Box 1, Desloge, Mo.

Глядаю

свого брата Петра Сардыґу родомъ зъ Мысцовои, повѣту Кросно, Галичина. Выѣхавъ до Америки 16 лѣтъ тому назадъ. Дуже радъ бымъ о нѣмъ знати. Моя адреса:

Hnat Sardyga,
Box 23, Desloge, Mo.

Читайте

„СВОБОДУ“ и „О...

Ґде есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу ґазету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперeдъ.

Купуйте книжки!

Замовляйте тôлько тій книжки, котрій тутъ поданій.

Грошѣ присилайте наперeдъ.

За пересылку платимо самі.

Американьскій шляхтичь	15
Ближній, оповѣданя	1.00
Безъ працѣ, казка	20
Борба клясъ	10
Вагітни	10
Библія мала	30
Байки молодшимъ и старшимъ	25
Богацько галасу зъ нечевя, комедія	70
Возникъ Геншель	30
Великій Изборникъ	$4.00
Весела книжочка зъ образками	30
Вôдкрити Америки	10
Гумористика	10
Гамлетъ	90
Голодъ, Кн. Гамсуна	1.00
Доследы зъ поля статистики	10
Духъ часу	[illegible]
Дезертиръ, Ковалева	[illegible]
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що про землю	10
Дивній пригоды Комаха Сапіоина	25
Енеїда Котляревского	50
Економічне положене руськихъ селян в Угорщині, Е. Егана	10
Зъ вершинъ и низинъ	1.50
Зъ села	20
Записки школяра	20
За батька, драма	25
Іван Гус, гуртовий спів, Лисенка	50
Календарь для Ам. Русинôвъ (1902)	50
Календарь Православный буковиньскій (1902)	40
Календар школьний 1902	20
Кльод Іе	10
Казки Андерсена	25
Казки Толстого	20
Коваль Бассімъ	60
Казки Ірімôвъ	25
Казки Ірімôвъ опр.	40
Казки народній	25
Казки народній опр.	40
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Капиталъ и праця	10
Камяна душа	10
Карби — гуцульскі новелі	30
Казка про жида	10
Лис Микита	50
Лихій день, комедія	10
Молитвеникъ „Хвалите Господа“	$1.[illegible]
Молитвенникъ „Осанна“	40
Молитвенникъ для старшихъ	50
Молитвенникъ для дѣтей	10
Молитвенникъ для дѣтей	20
Микола Палкинъ	10
Нечитальникъ	50
Нашй звѣрята	25
Народній казки	25
На добродѣйній цѣли, комедія	35
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	15
Нарід в неволї	10
Образки для дѣтей за оденъ	1 ц.
Оповѣданя С. Макара	15
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя Стороженка	10
Оповѣданя для дѣтей	20
Опришок Яношік	25
Пригоди Дон-Кіхота	10
Повѣсти Устіяновича	30
Протестъ галицкихъ Русинôвъ противъ мадярского тысячолѣтія	10
Про вôдступник. вôдъ рос православія	10
Покарана лож, комедія	10
Повѣсти Федьковича	20
Подорож до краю великанів	35
Паньскі жарти	30
Рускій спѣванникъ брош.	40
„ „ оправл.	50
Розказы про силы природы	10
Русини пряшівскої епархії	35
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Свекруха, комедія	30
Словарь російско-укр. (4 томы)	6.00
Сім казок	50
Словаки чи Русины	40
Тарасъ Бульба	30
Творы Ст. Руданьского	50
Тымко Гаврилюкъ	15
Хмельницкій и Хмельнищина	15
Чума горѣлчана	30
Читанка для III. клясы	40
Читанка для IV. клясы	50
Якъ повставъ свѣтъ?	15
Яблочникаръ, комедія	15
Як козам роги виправляють!	10

SVOBODA, Box 418, Olyph...

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
...ЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.
...мае справу ґрунтову, або
...водобрати грошѣ або спадокъ
...рому краю, най удасть ся до
...та Чупки, бо вонъ буде ад-
...въ Галичинѣ.
...контракты, правні папары и
...мочи. —03

...ЕМАНЪ МИТРЕНКО
...отельничій
...er st., OLYPHANT, Pa.

...КУРАВЪ и Ал. ГОРБАЛЬ
—мають—
...ениго заряджений го-
...ель въ Derby, Conn.,
...близко дипа, 94 Main Str.
...Русины! Обслужать васъ скоро и
...Товаръ маютъ добрый. Порадять
...вамъ куда...
...бы часъ и своихъ спомагати.

...СТОРЪ ВЕЛЮЩЬ.
...Нотаръ Публичный.
...справы полагодже точно
...скоро.
...ради удѣляе листовно або
...зовсѣмъ безплатно.
...CTOR WILUSZ,
Notary Public,
205 Washington Str.
JERSEY CITY, N. J.

John Szlupas
...ederal st.
PHILADELPHIA, PA.
...мовить ся по руски,
...ски, польски и по
...ійски. — На вдѣй оче-
...знають добре Шлюпаса.

...S. J. Keogh.
...родае всякй напитки
...ренцій, вайсбір и
...рѣ.
...ЕЦІЯЛЬНІ ОРДЕРЫ
...АЛЪ, ПИКНИКИ, ВЕ-
...Я И ДРУГІ ЗАБАВЫ
...ТАРЧАЄ СКОРО.
...ъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

BOBKOWSKI
...ЕДПРІЄМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.
...аймае также „керичи" на похо
...хрестины и весѣля по дуж
...хъ цѣнахъ.

300
...RL and MULBERRY st
...HAMOKIN PA

... F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)
...ЦИЯЛІСТ
...АБОСТЕЙ
...НОЧИХ,
...ЙТЯЧИХ
...ВЕНЕРИЧНИХ.
...Сени при породі діазнають
...особлившоі опіки.

...N. Shamokin Str. Телефон
...AMOKIN, PA. Nr. 1673

...рко А. Прокоповичь,
...икъ, готельникъ, и Livery Stable
...ля на митінґи и забавы, —
...Jones Str., OLYPHANT, Pa

...янъ Копистяньскій
(...ULIAN KOPYSCIANSKI)
...hamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.
...зворядный салюнъ рус-
... — Найлучшй напитки
...а ту достати, якъ: пи-
...шклянки и бутельки,
... розмаитого гатунку,
... доскопалѣ, цигара

Гавріилъ Дзядикъ,

130 Main Str.
DERBY, CONN.

Першій и одинокій рускій аґентъ въ тыхъ околицяхъ и на цѣлый Коннектикутъ. Спродае шифкарты на всѣ лінія и на найлѣпшй шифы до и зъ всѣхъ частей свѣта по цѣнахъ компанічныхъ.

Посылае грошѣ скоро, таньо и безпечно до всѣхъ частей свѣта.

Мае також знаменито заряджений сторъ, ґросерню и бучерню. Мае на складѣ и продае краевй и американьскй патентованй медицины и розличнй дробязґовй товары, якъ jewelry, stationery и кухоннй рѣчи.

Русины! Часъ вже перестати жидкôвъ спомагати, коли все потрѣбне дôстанете за ту саму цѣну у свого старого знакомого. Мешкае на 128 Caroline Str.

Нумеръ телефону 139—4.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побольшеный, украшеный и на ново уряджений. Новый домъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00
Заряджае нимъ:
Т Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙВЫШШИ ВАРТЕН ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОЛИНЕБУДЬ! НІЧ НЕ КОШТУЄ ВАМ ЧИТИ ТОВАР! ... золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до труди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 по... експресу з правом безплатного оглядиня і віді... обають ся. Де ніт експресового офісу треба $4.98 ...ні з ордером дістане еще кишенковий ніж даром і ...очтою ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАР... Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До ...згий Lorgnette ланцушок вмісто Диккенса. Пиши ...аний. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ

ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебании.

Добрий вечеръ друже мой!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашъ? Звôдки вонъ?
— Та-жь краянъ нашь милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины въ Simpson, Pa. и околицѣ не потребують вже ходити до чужихъ, котрй ихъ обдерали и туманили, вызыскували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:

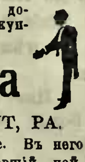
ЯКИМЪ ГАВРАНЪ

ґросерникъ въ SIMPSON, PA.

Се правдивый Русинъ, чоловѣкъ чесный и статочный (що потвердить кождый его знакомый) а все, що е въ его ґросерни, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВОНЪ ПОШЛЕ ВАМЪ ГРОШѢ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣть до него, най чужй не розпыхають черева нашою працею.

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка

въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пошле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ теперва погостите ся, я... одной бабки на

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

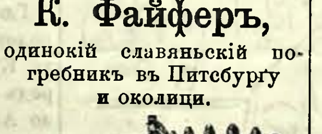
Выробляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.

Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

К. Файферъ,

одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, нохороны и т. п. по дуже умѣркованой цѣнѣ.

Его офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускои церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa. 12

Гаврінлъ Малинякъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN. PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броваровъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

Глухоту

також шум в ушах лічить в найкоротшім асі. Затану ціну. Пиши тьсей час. Всякі поясненя даром. Лічимо навіть слабости, котрі взагалі вважають невилічимими. Одинокий заклад сего рода в Америці. Руска клініка St Louis, No...

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСОБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ попоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.	Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER)
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякй потрѣбнй рѣчѣ до житя, якъ також можна купити убраня майнерскй и звычайнй.

Посылае також грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и безпечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

ДІЯМЕНТОВЫЙ ЕЛЕКТРИЧНЫЙ ХРЕСТЪ,

званый також хрестомъ Вольта, зôставъ вôдкритый кôлька лѣтъ тому въ Австріи. а задля своихъ великихъ прикметъ розповсюднивъ ся скоро въ Нѣмеччинѣ, Франціи, Скандинавіи и другихъ европейскихъ краяхъ, где нынѣ уважають его за найсильнѣйше средство противъ ревматизму и другихъ слабостей.

Електричный Діяментовый Хрестъ лѣчить ревматизмъ мускулôвъ и суставôвъ, невралґію, болѣ въ цѣлôмъ тѣлѣ, нервовôсть, нервове ослабленє, безсонницю, пригнобленє, гістерію, паралѣжь, трясенє, ударъ, епілепсію, танець св. Віта, пальпітацію, нервовый бôль головы, и всѣ слабости нервового системy. Его добродѣйный вплывъ видно вже по кôлькохъ годинахъ, хотяй часомъ треба на него ждати кôлька день.

Коштуе доляра, при чѣмъ ґарантуе ся, що принесе стôлько корысть, що найлѣпшій електричный поясъ, що коштуе 15 або 25 рази тôлько. Нѣхто въ родинѣ хорый чи здоровъ, не повиненъ бути безъ Електричного Хреста, сего найлѣпшого средства противъ слабостямъ. Пришли доляра, а мы пôшлемо тобѣ оплаченый оденъ Електричный Діяментовый Хрестъ або 6 за 5 долярôвъ. Тисячѣ листôвъ вôдъ особъ, котрыхъ вылѣчивъ сей Хрестъ, суть достаточнымъ доказомъ его силы. Ось два зъ нихъ: Маламъ болѣ черезъ много лѣтъ; теперь есмь здорова. Діям. Елект. Хрестъ вылѣчивъ мене Каролѣна М. Пітерсенъ, Riechfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago. — Нов. Пановe: Вже 3 мѣсяцѣ ношу Діямент. Електр. Хрестъ. Давнѣйше мавъ я болѣ въ моихъ плечахъ, такъ що не могъ спати на спину. Теперь чуюсь зовсѣмъ добре. Зъ поважанємъ: W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900. — New Orleans, La. 28. лютого, 1902. — Нов. Панове: Въ залученю посилаемо Вамъ $5.00 на пять електричныхъ крестôвъ. Тй, котрй мы передше одержали приносять чудесну помôчь. Просимо прислати якъ нейскорше. — СЕСТРЫ БЕНЕДИКТИНКИ. 2824 Douphine str. New Orleans, La

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72.
25 306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
TROMETTER'S
(Трометтеръ)
Cor Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.
Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ.

Въ каждôмъ часѣ можна дôстати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремй комнаты для родинъ. Найлучшй вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.

ОДИНОКА РУСКА НАРОДНА ДРУКАРНЯ въ Ню-Йорку
ВАСИЛІЯ САРИЧА.
ВЫГОТОВЛЯЕ ВСѢ ДРУКАРСКИ ПРАЦѢ, чи фонетикою або етимольоґіею писани.
Пишѣть пôдъ адресою:
V. V. SARYCH,
517 E. 13th St., New York.

Выробляе брат скѣ машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, униформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

R. Ц. M...

23 N. Main str.

J. A. QUINN,

Одинокій погребникъ и бальсамовачь въ тыхъ сторонахъ. Мешкае на Ridge Str., Lansford, Pa. Людей, що мешкають въ Nesquehoning, Coaldale, Hauto, Summit Hill и Landsford обслужить чесно, тано и скоро. 1102

ОТВОРѢТЬ ОЧИ

И ЧИТАЙТЕ, А ЩО ЧИТАЕТЕ, ТО СОБѢ ДОБРЕ ЗАУВАЖАЙТЕ.

Кто собѣ тіи стрôчки зауважае, той буде мати зъ того хосенъ.

Если сте хори, уважайте, якому лѣкарови дасте ся лѣчити. Суть лѣкарѣ, котрй выдавають ся за краевыхъ лѣкарôвъ и выхваляють ся, же лишь они вмѣють Русинôвъ лѣчити. Такй лѣкарѣ звычайно лѣчать краянôвъ и побирають вôдъ нихъ великй грошѣ, але имъ непомагають, бо невмѣють.

Незважайте на похвалы, що вôнъ учивъ ся въ Вѣдни, въ Парижи, Льондонѣ а ще може и въ Трінідадѣ, бо то е лишь хитрôсть, черезъ котру зловити хотять легковѣрныхъ краянôвъ, и ихъ тяжко зароблений долляры.

Если потребуете лѣкарской помочи, удайте ся до добре звѣстного и вправленого лѣкаря, котрый вже тысячи и тысячи людей уздоровивъ, и котрый доказавъ, що заслугуе на довѣріе и добре имя, котрымъ вôнъ тѣшить ся и то е

Професоръ Коллинсъ.

Той славный, ученый, котрый мае незвычайну спосôбность духа и велику вправу въ лѣченю, лѣчить всѣ, якъ внутренй такъ и внѣшнй хоробы съ якъ найбôльшимъ успѣхомь. Особливу увагу звертае такихъ пацієнтôвъ, котрй були лѣченй тыми выхвалеными лѣкарями, що всьо лѣчать, але ничь невылѣчать.

Професоръ Коллинсъ заложивъ великій уставъ на лѣчене хорыхъ пôдъ именемъ:

Prof. Collins New York Medical Institute.

Той лѣкарскій уставъ выробивъ найлучше имя въ цѣлôй Америцѣ; идѣть где небудь, всюды учуете споминати его имя. И всюды знайдете людей, котрыхъ Проф. Коллинсъ зъ многихъ ...жныхъ хоробъ уздоровивъ.

Если васъ инши лѣкарѣ не можуть вылѣчити, удайте ся з довѣріемъ до Професора Коллинса. Вôдвѣдайте его особисто, если можливо, або пишѣть до него по руски. Вôнъ зъ опису вашои слабости пôзнае що вамъ хибуе и можете бути певнй, що васъ выкуруе. Въ случаю если бы була ваша слабôсть невылѣчимою, вôнъ вôдъ васъ анѣ цента непрійме.

Невыкидайте грошей невыставляйте свое здоровле на небезпеченство, але если сте хорй, пишѣть безъ намыслу до Проф. Коллинса. Если вôнъ вамъ не поможе, то не поможе вамъ нѣкто, анѣ навѣть сто иншихъ „знаменитыхъ" лѣкарôвъ.

Незважайте на фальшивй оголошеня иншихъ лѣкарôвъ. То ничь незначить если хвалить ся зъ вôдки прибувъ, и где вôнъ бувъ, и где учивъ ся, але то едино значить, що вôнъ знае.

Если немаете доброго здоровя, вôдповѣдайте на слѣдуючй пытаня и зашлѣть се на адресу Проф. Коллинса:

Кашлете?
Вомѣтуете?
Худнете?
Маете вытокъ?
Зле ся чуете?
Маете гостець?
Болить васъ бокъ?
Чи васъ чоло болить?
Маете розвôлнене жолудка?
Чуете ся змучеными?
Чи вамъ тече зъ ухъ?
Маете злый апетитъ?
Чи васъ въ горлѣ палить?
Маете бѣлй уплавы?
Чуете тиснене?
Чи сте слабого взроку?
Чи маете короткій воддыхъ?
Чи васъ по ѣдженю болить?
Маете твердый стôлець?
Чи ся вамъ крутить голова?
Трясуть ся вамъ руки?
Чи ся легко зворушуете?
Чи васъ свербить скора?
Сильно вамъ бе ся серце?
Чи чуете на нѣмъ тягарь?
Маете нечистый языкъ?
Чи васъ спане скрѣпляе?
Чуете бôль въ костяхъ?
Маете бôль въ плечахъ?
Чи васъ рѣже при моченю?
Чи маете корчѣ въ жолудку?
Чи ваше тѣло е мягке?
Чи маете хоробу матицѣ?
Чи легко ся лякаете?
Чи часто ся перестуджуете?
Чи маете неприємный потъ?
Чуете, що маете зафляґмлене горло?
Маете выразливй хоробы?
Чуете зиму въ ногахъ?
Чуете порожнôсть въ головѣ
Чи чуете, же маете горячу кровь?
Чи чуете, же маете легку голову?
Чи чуете ся бути цѣлкомъ розпаленымъ?
Бачите камѣнчики въ мочи?
Чи чуете всегда ослаблôсть?
Чи потять ся вамъ ноги?
Чуете бôль на верху головы?
Чи сте рано змученый?
Палить васъ хребтова кость?
Неможете рано ѣсти?
Течуть вамъ слины зъ устъ?
Маете слабу хребтову кость?
Ходите сгорбленый?
Брядить ся вамъ, коли ѣсте?
Чуете ся слабымъ и роздражненымъ?

Проф. Коллинсъ мае многй тысячѣ листôвъ вôдъ уздоровленыхъ хорыхъ, котрй дякують ему горячими словами за уздоровлене, Тутъ подаемо вытягъ зъ кôлькохъ листôвъ.

Проф. Коллинсъ е найлѣпшимъ лѣкаремъ якого я пôзнавъ въ житю. Уздоровивъ мене зъ хоробы жолудка.
Андрѣй Пирила.

За больше роковъ терпѣла я на такъ звану жѣночу хоробу. Проф. Коллинсъ уздоровѣвъ мене, коли другй не могли мене уздоровѣти.
Берта Зукалічъ.

Пробувавъ я лѣчитись у многихъ лѣкарѣвъ, бо я самъ терпѣвъ на грудну слабôсть за много лѣтъ.

Але тôлько ... Професоръ Коллинсъ заслугуе похвалу.
Михаилъ Милеръ.

Великй грошѣ коштували мене выхваленй докторы, але не помогли менѣ. Проф. Коллинсъ уздоровивъ мене. Антôнъ Фирчакъ.

Хто е хорый нехай лишь напише Проф. Коллинсови а може бути спокôйный. Е се одинокій лѣкарь котрый если що скаже, то се и зробить.
Марія Полякъ.

Уставъ е вôтвореный кождого дня вôдъ 10 рано до 1 год., а по полудни вôдъ 2 до 5. Въ недѣлю тôлько вôдъ 10 рано до 1 по полудни.

Пишѣть въ якôй нибуть мовѣ пôдъ адресою:

Prof. Collins, NEW YORK MEDICAL INSTITUTE 140 West 34th St., New York

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшй и найтаншй напитки всякого рода и пораду, де най...

C. M. HATHAWAY,

аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.

Колектуе также грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖ... ...ЗЬКА.